IVGVM GRAVE
SVPER OMNES FILIOS
A D A M.
E SS. Patrum verbis formatum.

AD

PERILLVSTREM ET REVERENDISSIMVM DOMINVM,

D. BONAVENTVRAM
DE NIEDZIELSKO
MADALINSKI.

Præpositum Vladislauiensem,
Gnesnensem, Varsauiensem, Canonicum.
Præpositum Petricouiensem.
Supremum Thesauri Regni Poloniæ, & Cameræ S. R. M. Notarium.

PER

R. P. ADALBRRTVM TYLKOWSKI
Societatis IESV Theologum.

CRACOVIAE, Apud Stanislaum Piotrkowczyk S. R. M. Typographum.

Percussit Sexcentos viros (*hostiũ*) vomere & ipse quoq; defendit Israël. *Judic. 3. 31.*

SPLENDESCIT.

Quo Ceres haud pridem, iam gaudet Vomere Mauors
Quando MADALINAM *contigit ille manum.*
Hunc etiã Pallas mallet quam Gorgona ferre,
Præripit ast cælum, tu mea prata colas.
Aureus à fructu Vomer! ferrum Stile! terram
Tu non tam nosti scindere, quàm serere.

PERILLVSTRIS
ET
REVERENDISSIME DOMINE.

COnfeci Iugum. Sed quid illud nisi iungatur Vomeri? permitte, coniungam Tuo Gentilitio. Benè, vt spero, conueniet illis. Iugū hoc venerandā præsefert antiquitatē. Vomer Vester à Piasti adhuc Coniuge, & Poloniæ Principe assumptus in Vestra Consanguinea Domo asseruatur. Iugū, Patrum SS. dictis formatum. Vestri Vomeres sanctis & fortibus relucent factis. quod ego verbis illorum doceo, Tu cum Maioribus Tuis factis expressisti. Imò præcedis & ipsum rapis Te-cum Iugum: dum faciendo, fieri posse ostendis, ad quæ facienda trahit meū Iugum. Videmus priscū inter Aulica negotia candorem. videmus inter dignitates, quorum vna Te alteri præ-

ripit, ac priusquam habere possit, d
stinat, quàm profunde Tui descenda
Vomeres, cùm illud identidẽ eruan
LAVS DEO, MIHI CONFVSIO, cù
claritatẽ generis ac Honorum NVG
appellas. dum amore Modestiæ, T
gesta ita sepelis, vt solo se prodant fr
ctu; eoq; vberrimo ac multiplic
quantum Vomer hic Ecclesiæ & D
apud Te operetur. Vt Tuum in pr
sens latendi studium tegit, ita ol
pandet amplissimè, tempus. Mart
Tuorum arma, in tela pietatis vert
sti: gloriam bellicam, in cæli trophæ
Inuenêre Tui Maiores in quo se nob
exhibeant: non obscuras sed persi
eorum laudẽ bellicam, dum in sacra
mutas. Septimum currit sæculũ,
quò illi castra Patria Bellatoribus
plendi: Sextum, ex quo Regioni V
lunensi pro omnibus dignitatibus
Officijs Terrestrib⁹ idoneos submi
strandi, consuetudinẽ nusquã inter

perunt.

perunt. Sed vetera, quæ & libros implent, & vt sublata ex oculis, non ita afficiunt, mitto. Solos Tuos profero Illustres Patruos & Patrueles, nostræ memoriæ. Alexander Iudex Vielunensis quâ sapientiâ ac iustitiâ nituerit? comitia quæ sæpius Nunciū, Tribunalia quæ illum arbitrū laudârunt, testata. Iacobi Tribuni Mscislawień. memoria ipsa facit elogium, Martem loquitur, Heroëm loquitur. Is legionis Præfectus sæpe totos M. D. Lithuaniæ Exercitus pro Duce rexit. Smolenseum fame & præsidij inopià Moscho inclinatum, industriâ, animis, alimonià, ausibus magnis, retinuit. Sed facta viri nō hâc breui pagellâ excipi decet leget alia qui liberationē Smolensci per Vladisl. IV. euoluerit. qui Rex tantā ornaturus virtutē eius loci Palatinatū cōtulit, sed mors priusquàm recepisset, Iacobū abstulit. Par laudi Martiæ morū probitas. Legitur hæc

in Domicilio Fratribus de Monte Car-melo, erecto ac copiosè dotato. Ioannes quantus; cuius ore duo Primi Regni nostri Principes Primatesq; loqui voluerunt? cui Abbatiæ Landensis Administrationē perpetuā Vladislaus IV. Rex, cui Theodosiensem Infulam, ac Gnesnensem Suffraganeatū Regni Primas, vt meritissimo cū Summorū Pontificum Laude, contulerunt. Sed quantus ille in odijs præcipuè componendis, in laboribus Ecclesiæ, in Pastorali Officio, Maior tota Polonia testata, quæ eum totius Coronæ Polonicæ Suffraganeum vocitabat! Adalbertus Tribunus Vielunen. quantꝰ Domi forisq; in Pace & Bello? nemo ignorat. Sed à Patruis ad Patrueles venio. Alexandri Filij sunt Alexander Succammerarius Vielunen. Iacobus Equestris militiæ sub Vladislao IV. Magister, qui ea gessit, quæ locuplete in Seueriensi Ducatu remuneratione di-

gna

gna visa sunt Principi. Sed vt hic globum tormenti bellici pede excipit: Ita Frater eius Nicolaus Pincerna Vielunensis sub Zborow pro Patria gloriosam toto pectore mortem. Non potest illaudatus memorari Stanislaus Subdapifer eiusdem Terræ. Parẽ gloriã meritus Martinus Capitaneus Præmisliensis, amor & deliciæ Nobilitatis, cuius impleuerat ac pænè possederat corda animosq́; : Adalberti superstites viuunt, viuantq́;. Sigismundus proles Parente dignissima Notarius Terræ Vielunensis, & Sebastianus in nullo degener, Surrogator Ostrzeszouiensis: ambo cuiusq́; fortunæ capaces, cuiq́; labori pro Patria pares. Sed ad Te iam Perillustris Prælate redeo, & precor. Socientur feliciter Tui Vomeres Iugo meo, vt ex illis prodeant abundè, fructꝰ beatæ æternitatis: quibꝰ Euangelici Patrisfamilias horrea compleantur, Tuo ma-

ximo

ximo fænore, meo solatio. Iugum fo maui inter meos labores Philosoph cos, vt pro instituto meo dum int literas conor, in Auditoribus diuinu ignem accendere, me ipsum priùs i primæuo sinceroq; Patrum ardore i flammârim. Tu admitte inter T publica ac plurima negotia, atq; cur fatigatus, ex dictis Patrum cape sol tia. Graue sit illud Filijs, qui su tantum Adæ, sed Tibi nato ex Deo p virtutes, fiet suaue Iugum Chri Operabitur gratia Tecum, cum q Tu es non segnis Tui colonus. E vt Tibi æternitatẽ voueo, in qua oli Tuorum Vomerum gaudebis mess ita, vtquàm diutissimè Tuos perc piat Ecclesia & Patria labores preco

Varsauiæ in Collegio Societ. IESV
1668. Nou. 1.

PERILLVSTRIS AC REVERENDIS-
SIMÆ DOMINATIONIS TVÆ.
Studiosissimus
ADALBERTVS TYLKOWSKI S. I.

CAPVT I.
GRAVE IVGVM SVPER SÆCVLARES.

I. Quia salus illorum in lubrico.

AGnouit hoc Sanctus Cyprianus cùm dixit, Lubrica spes est quæ inter fomenta peccati saluari se sperat. Incerta est victoria inter hostilia arma pugnare, & impossibilis liberatio est, flammis circumdari nec ardere. *Atqui iuxta Euangelium quidquid in mundo est, concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum superbia vitæ, aut est vita, aut oculorum superbia, aut concupiscentia carnis; adeoq; totus est in maligno mundus.*

2. In laqueos incidunt diaboli.

Et cùm in sæculo, qui est verè in sæculo, nemo sit, quin cupiat fieri diues, qui verò diuites fieri volunt incidunt in laqueos diaboli iuxta S. Paulum. Et quia cupientes fieri diuites, sunt diuites coram Deo, de illis currit illud Matth. 19. Amen dico vobis, quia diues difficile intrabit in regnum cælorum: & iterum dico vobis, faciliùs est camelum per foramen acûs transire, quàm diuitem intrare in Regnum cælorum. *Hinc S. Greg. 4. Moral. 3. dixit.* Rarum valdè est vt qui aurum possident ad requiem tendant. *Et fortassè huc respexit Cosmas quando Scriptori Prati Spiritualis dixit:* Quid potest sæcularis homo virtutis adipisci?

In

3. In medio malorum viuunt.

Quantum deinde periculum salutis æternæ subeant Sæculares ex occasione eorum cum quibus viuunt, expressit S. Bern. serm. 3. de Circumc. Nam in mundo. Alij venenatis persuasionibus, alij vndique exemplis peioribus ad peccatum alliciunt, alij adulationibus in vanam gloriam, alij detractionibus in impatientiam deijciunt. *Iam verò dixit S. Hieronymus.* Procliuis est imitatio malorum, & quorum Virtutes assequi nequeas, citò imitaris vitia. *Oseæ 4. de mundo dictum.* Non est veritas, non est misericordia, non est scientia Dei in terra, maledictum & mendacium & furtum, & adulterium inundauerunt, & sanguis sanguinem tetigit. *Vnde S.*

Aug. in Psal. 141. Scito quòd in medio laqueorum pertransis. *Paulinus epistz.* Tota huius mundi figura diabolicis prætenta est retibus. *S. Ambr. in Luc. 4.* Multi laquei quacunq; ingredimur, *ac tandem concludit S. August. H. 38. in Ioan.* Si delectat te mundus, semper vis esse immundus, *quem delectat habitare Sodomis, non euadet incendium; quem, inter Ægyptios, non euadet seruitutem, ipsi Viri Religiosi si multùm Sæcularibus immisceantur, in periculum salutis veniunt, quid verò ipsi sæculares. deplorat hoc B. Lauren. Iustinianus de perfect: Monast. cap. 22.* O quot temporibus nostris fuerunt, qui tanquam ardentes lampades, & mundi luminaria lucebant corã hominibus, paulatim ex conuersatione Sæcularium tepefacti, ad pristina opera sæcularis vitæ mi-

sera-

ſerabiliter redierunt. *addit ibid.* Qui cum dyſcolis conuerſari voluerit, procul dubio fiet eorum ſimilis. *Quocirca arguit S. Chryſoſt. Orat. 2. de Prouidentia.* Si peſtilentem locum & contagionis plenum videris, conſuetudinem illius loci fugis, quamuis ſexcenties ad domicilium illud traharis, & corporis valetudinem cæteris omnibus rebus anteponis? vbi verò opinionibus peſtilentibus quidam complentur, ac ægritudinibus, quæ non modò corpus corrumpunt, ſed animam quoque perimunt ac deteriorem viliorémq; reddunt, non omninò refers te? *& tamen teſte S. Baſilio hom. 9.* Sicut in peſtilentibus locis ſenſim attractus aër, latentem corporis morbum inijcit, ſic in praua conſuetudine ac conuerſatione, maxima nobis

bis

bis mala hauriuntur., etiam non ſtatim incommodum ſentiatur.

4. Aliquando pro ſuis meritis in hac vita recipiunt mercedem.

Dictum id Diuiti : Recepiſti bona in vita tua, *& quænam? induebatur byſſo & purpurâ, epulabatur ſplendidè. Solutum tibi per honores, famam & eiusmodi, in altera vita meræ manſerunt pœnæ.*

5. A domeſticis habent ſalutis periculum.

Inimici hominis domeſtici eius. *ait Scriptura, concedendum ſæpè ijs ne offendas, deſerenda ea quæ ſunt Dei, imò ipſe Deus: ne te illi deſerant: auaritiæ ſtudendum, vt illi habeant lautè; ſalus negligenda, vt placeas. S. Chryſoſt. hom. 57. ad pop.*

Pa-

Patrem discipulus sepelire voluit, nec id Christus permisit, quid ita? quoniam acer instat diabolus, vt se in animum insinuet.

6. Raro habent animae Directorem.

Iam verò cùm vita nostra sit militia, *in qua pugnandum cum Infernali exercitu, Duce spirituali omninò egemus, vt expressit S. Ioannes Climacus gr. 4.* Qui sine Patris Spiritualis auxilio contra spiritus nequam pugnare nititur, ab illis occiditur. *at saecularis homo quandonam & quotus illum Ducem habet! militandum tamen est. Notandum quod de bonis etiam operibus, docet Sanctus Bernard. serm. 3. de S. Andrea.* Si quod sine licentia Patris Spiritualis fit, vanae gloriae deputabitur non mercedi. *Imò S Basilius serm. de abdic.* re-

rerum, asserit: Quidquid eo in-
sciente facis, id furtum & sacri-
legium est, tibique exitium, non
vtilitatem vllam apportat, est
id tuum bonum iudices.

7. Ex Vanitate habent no-
xam, cui ferè coguntur
seruire.

Iam quid de Vestitu ipso, quid
cultura corporis, risu, & amœnitati-
bus mundi noxæ attrahant Sæculare
audiant quid de Apostata Torquat
alloquendo Iudicem, dixerit S. Ti-
burtius Martyr: Credisne Vir I-
lustrissime hunc esse Christi-
num, qui in suo lenocinio mol-
endo, capitis fimbrias admitti
qui tonsorem diligit, qui scapu-
lis molliter gestit, qui fluxum
gressum improbo nixu disten-
dit, qui fœminas curiosiùs intu-
tur? nunquid tales pestes digna

tu

cus est Christus habere seruos suos? *& licet communem vestitum Christiani cum Gentilibus deferant ab illis tamen quâdam modestiâ distingui debent, vt olim Minutius Felix in Octauio dixit.* Nos non notaculo corporis, sed innocentiæ, ac modestiæ signo facilè distinguimur. *B. Antiochus homil. 95.* Ridere solutiùs, neutiquam illis permissum est, qui sunt germani Christiani.

8. Et ipsi ad magnam Sanctimoniam obligantur.

Sanctus Chrysost. hom. 24. in acta. Nescis *Christiane* quòd cum Angelis stas; cum illis cantas, cum illis hymnos dicis; & stas ridés? & non esset mirum, si fulmen demitteretur non solùm in illos, sed etiam in nos. digna enim fulmine sunt hæc, Adest Rex, &

inspectat Exercitus *Angelicus*, & tu in illorum conspectu stas & rides, vel ridentem negligis: nonne vt damnosos, vt fures, vt corruptos, & perniciosos, tales & innumeris malis plenos a Ecclesia exigi oportebat? non sufficit nobis quod ipsâ mente sumus ignaui, nec quòd orante aliò euagamur, sed etiam risum afferimus? vnde testificor vobi qui sancti estis, quòd iudicium vobis erit ac condemnatio, si quis videns inordinatè viuentem, maximè illo tempore, *Sacrificij scilicet*, non admonuerit, nec corripuerit: hoc est plùs quàm orâsse, dimitte preces & illum corripe, ita & illi proderis, & tu lucrum habebis. *Tanti facit hic Pater minimum Christiani Secularis defectum. Sed neq; aliter sensit B. Petrus Damiani 5. epist. 2.* Cùm

Veri-

Veritas dicat, væ vobis qui ridetis, quoniam flebitis: quid in tremendo iudicio dicturi sunt, qui non solùm ipsi rident, sed n. super scurrilia proférentes, risum audientibus violenter extorquent. *Omnibus dictum.* Esto. te perfecti, sicut Pater vester. *S. Ambr: serm: 20. in Psalm. 118.* Qui Euangelij præcepta audit & non facit, negat Christum; etsi verbo fateatur, moribus negat. *Bern. serm. in Cantic.* Non erit vnquam Spiritui Dei pars cum mundi vanitate, cùm Veritatis sit Spiritus. *S. Macarius dixit.* Si quis seipsum dedat curis vel ambitionibus, aut dignitatibus, humanosque curet honores, & hæc inquirat, animaque eius cogitationibus terrenis permisceatur & confundatur, aut alicui rei ad hoc sæculum pertinen-

nenti sit deuinctus, desideretque eiusmodi anima transilire, vitare, atque expellere affectionum turbas, inquibus tenetur a potestatibus iniquis, minimè potest, proptereaque diligit & facit voluntatem Tenebrarum. *in saeculo verò quotus est qui non in his, aut horum periculo existat? at verò Eccl. 3. dicitur.* Qui amat periculum peribit in illo.

9. Obligantur ad mundum odio habendum.

Difficulter homines in saeculo constituti & illud praeceptum implere possunt; Nolite diligere mundum: *& tamen verum est, quod dixit S. Greg. lib. 2. in 1. Reg cap. 1.* Nisi Saeculum amare desistimus, Deo per amorem viuere non valemus. *Istis dictum est, Luc: 21.* Attendite ne corda vestra grauen-

ventur in crapula, aut curis hujus vitæ, *vt legit idem S. Pastor p. 1. cap, 7.* ne fortè superueniat in vos repentina dies illa: tanquã laqueus enim superueniet in omnes, qui sedent super faciem omnis terræ. *& 2. Tim. 2. dictum.* Nemo militans Deo implicat se Sæcularibus negotijs. *itaq; qui implicant se eiusmodi negotijs, Deo non militant: nemo verò* coronabitur, nisi qui legitimè certauerit.

10. Discrimen habent tam à bono quàm à malo successu!

Iam non succedant negotiâ Sæcularia, quanta afflictio Spiritûs, & quanta ex tribulatione pericula? succedant verò? fortè occinetur tibi Recepisti bona in vita tua? *S, Greg hom. 4. in Euang.* Ista Fratres mei Sententia pauore potiùs indi-

indiget, quàm expoſitione. Ec-
ce, dum dicitur. Recepiſti, indi-
catur & Diues iſte aliquid bo-
habuiſſe, ex quo in hac vita reci-
peret. *Vtrumq́ hoc Prou. 1. expreſ-
ſum.* Auerſio populorum inter-
ficiet eos: & proſperitas ſtulto-
rum perdet eos.

11. Mundus decipit.

*Sed vt ut Mundus egerit nobiſcum,
ſemper eſt infidus. S. Chryſoſt. tom.
hom. 13. ita habet de illo.* Multa
nobis ſœpiſſi nè pollicetur no
vt det ſed vt accipiat, promitt
plurima de rapinis; vt auferat
regnum & iuſtitiam: theſauro
pollicetur in terra, vt nobis c
leſtium faciat iacturam: vult n
in hoc ſæculo ditare, ne diuit
ſimus in futuro.

12. Mundus multis affic moleſtijs.

Tertullianus ad Martyres, poſtquam eos ingreſſos carcerem ſolatus eſt, ita de Mundo loquitur Si cogitemus ipſum mundum magis carcerem eſſe, exiuiſſe vos è carcere quam introiſſe in carcerem intelligemus: maiores tenebras habet mundus quæ hominum præcordia excæcant: grauiores induit catenas, quæ ipſas animas conſtringunt: peiores immunditias expirat. et ſi autem ille nō ſit ex Sanctis maximæ tamen eſt auctoritatis. Bern. autē ſerm. 1. de altit. & Baſſ. cordis. Quanto inquit pecuniæ deſiderio afficitur auarus, quanto gloriæ appetitu ambitioſus exæſtuat: quàm violenter denique, quemque ſua trahit voluptas, quis explicet? Videas certè eos quidquid adepti ſunt, paruipendere, non attendere quanto labore & deſiderio eá

vix tandem consequi potuerimi quoniam vilescunt eis omnia præ desiderio minoris fortè quam cœperint alteri inuidere. *Addit & B. Laur. Iustin. lib. de Obedien. c. 1.* Sibi ipsis minimè parcentes se exponunt periculis, laboribus macerant; seque, quod est formidolosius, gehennæ faciunt filios; vt humanis attollantur honoribus; cœteros præcellant laudibus; momentaneis fruantur voluptatibus, atque terrenis ditescant opibus.

13. In Sæculo pauci Sancti.

Paucitatem Iustorum in Sæculo ita adnotat S. Macarius homil. 1. Ecce Mundus vniuersus obambulabat in terra & negotiatur, sed nihil cogitat quod Deo sit gratum, tanquam si essent diuersoria & lupanaria; aut loca

simi

similia, in quibus multa in ordinatè & intemperanter committi solent.

14. Pauci saluantur.

Vnde S. Chrysost. è Sæcularium plurimis millibus vix aliquos saluari asseruit, sic enim suum populum Antiochenum homil. 40. alloquitur. Quot esse putatis in ciuitate nostra qui salui fiant? infestum quidem est quod dicturus sum, dicam tamen. Non possunt in tot millibus centum inueniri qui saluentur, quin & de his dubito. Quanta enim in Iuuenibus, quæso, malitia? quantus in Senibus torpor? Filij curam gerit nemo: imò zelum habet nemo, vt Senem respiciens imitetur: exemplaria deleta sunt, propterea neque Iuuenes laudabiles euadunt. *S. Aug: à Guil. Pepin serm. 2. in Dom.*

*Dom. Septuag in hæc verba addu*citur. Arbitror tres mundi partes fore damnandas, eò quòd i omnes regnet infidelitas, de quarta autem quid dicam? ni quod 1. Ioan. 5. scribitur. Tot mundus in maligno positus es *S. Antonius de Padua Dom. 3. Adu in illud Isaiæ 19.* Mœrebunt Piscatores & lugebunt omnes in flumen mittentes hamum & expandentes rete super faciem aquarum emarcescent: confundentur omnes qui operantur linum plectentes & texentes subtilia. *ita concionatur.* Piscatores sunt huius Mundi amatores, mittentes hamum, mercatores falsi expandentes rete, sunt maledicti vsurarij, operantur linum Legistæ, Decretistæ, & Aduocati. Hi omnes in fine vitæ suæ cùm iam non poterunt villicar

Iu

lugebunt, quia diuitijs quas tam sollicitè acquisierunt, tam ardenter amauerunt, ita miserrimè denudantur: marcescent, quia eorum animæ à corpore egressæ dæmonibus tradentur æternaliter puniendæ.

15. Et pueri subiacent his periculis.

Quid de Pueris sentiendum docet S. Greg. lib. 4. Dialog: cap. 18. Etsi omnes baptisatos infantes, atq; in eadem Infantia morientes regnum cæleste ingredi credendum est: omnes tamen paruulos, qui scilicet iam loqui possunt, regna cælestia ingredi, credendum non est: quia nonnullis paruulis eiusdem regni cœlestis aditus à Parentibus clauditur, si malè nutriantur. *& in exemplum adducit quinquennem pue-*

puerum, quem dæmones ad ſupplic[ium] rapuerunt.

CAPVT II.

GRAVE IVGVM SVPE[R] ECCLESIASTICOS.

EAdem ferè habent pericula Ecc[le]ſiaſtici Viri, qui degunt ext[ra] clauſtra, quæ Sæculares: neq; habe[nt] remedia concupiſcentiæ, vti laici [in] Matrimonio, quod S. Cypr. de ſingu[l.] Cleric. his deplorauit. O quanti [&] quales Epiſcopi & Clerici, ſimu[l] & laici poſt Confeſſionum, id [eſt] poſt Martyria, victoriarumq; c[reb]ra certamina, & ſigna, [id [eſt] miracula] vel mirabilia vſque quaque monſtrata, noſcuntur cum his omnibus naufragâſſe, cùm volunt in naui fragili na[ui]gare. Quia iuxta Aſceticos Relig[iosi] ſi cælum petunt per pontem, Cler[icos] Sæculares naui, Laici natatu. Sed ...

ur, quòd etiā superent pericula à car-
ne tamē non leuia illis alia imminent.

Quia reditus habent onerosos.

Testatur id S. Bern. ser. 23. in Cant.
imeant Clerici, timeant Mini-
ri Ecclesiæ, qui in terris Sancto-
um, quas possident, tam iniqua
erunt, vt stipendijs quæ suffice-
debebant, minimè contenti
nt, superflua quibus egeni ale-
entur, impiè sacrilegeque sibi
etineant: atque in vsus suæ su-
erbiæ atque luxuriæ victum
auperum consumere minimè
ereantur, duplici profectò ini-
uitate peccantes, quòd & alie-
a diripiunt, & sacris, in suis va-
itatibus & turpitudinibus, ab-
antur. *Simillima ante S. Bernar-*
um dixit S. Gregorius Magnus. Ex
credo duobus capitibus positis hor-

ribilem format. Sententiam vbi
Curatis & in dignitate constitutis
quitur. S. Chrysost. hom. 3. in acta
Non arbitror inter Sacerdotum
multos esse qui salui fiant, s
multò magis qui pereant, no
tam proprijs peccatis, quàm al
nis quæ non curauerunt.

2. Ad Magnam Sanctit tem obligantur.

Quantæ verò Sanctitatis rei sint
docet idem lib. 3. de Sacerd. Nec
se est sic Sacerdotem esse puru
vt si in cælis ipsis collocatus
ter cœlestes illas Virtutes
dius staret. *imò tenentur quodam*
modò B. Virginis, atq; ipsius Chr
Domini Sanctitatem æmulari: c
& ipsi Christum quodammodò p
ant, & in persona Christi operent
inde S. Greg. Nazian. orat. 1. n. 1
dixit. Sacerdos est Deus, & ali

sufficit Deos. *quocirca monuit B. Laur. Iustin. serm. de Corp. Christi.* Accedat Sacerdos ad altaris tribunal vt Christus, assistat vt Angelus, ministret vt Sanctus, populorum offerat vota vt Pontifex, interpellet pro pace vt Mediator, pro se autem exoret vt homo. *S. Isid. Pelus. lib. 2. epist. 206.* Tantum interesse debet inter Sacerdotem & quemlibet probum virum quantum inter cœlum & terram discriminis est. *hanc verò sanctitatem vix maiora habent adiumenta quàm laici, certè eadem pericula, ex conuersatione, ex administratione œconomiæ, ex vanitate, & ambitu & alijs, de quibus S. Paulinus epist. de gazophylac.* Vbique prætenti laquei, vbique stricti sunt laquei: inter insidias & pugnas vita transigitur, & per ignes doloso cineri suppositos

ambu-

ambulamus. *ecce quàm facilis lapsus! sed & quàm grauis?*

3. Peccata Sacerdotum grauiora.

S. Isidor. Pelus. lib. 2. epist. 1 Non est idem laicum peccare, quod Sacerdotem: idque ex lege perspicuè constat *Leuitic.* Tantum enim ea, *id est lex,* pro Sacerdote peccante sacrificium offerri præcipit, quantum pro vniuersa plebe. Quòd si par esset peccatum, idem vtique sacrificium minimè indixisset. Maius porrò peccatum efficitur, non ob naturam, sed ob perpetrantis dignitatem. *& lib. 2. epist. 2* Consentaneum est, vt qui honore ac dignitate superiores sunt, hi quoque si peccent, grauioribus supplicijs mulctentur. *S. Salust. lib. 4. de gubern.* Ex hoc

ip

ipso *Sacerdotes* deteriores sumus,
si meliores non sumus qui me-
liores esse debemus. Crimino-
sior enim culpa est, vbi honesti-
or status, honoratior est persona
peccantis, peccati quoque maior
inuidia. Atrociùs sub sancti
hominis professione peccamus.
Vbi sublimior est prærogatiua,
maior est culpa. *Iam si Sacerdos
est quoddam vas Deo sacrum, perso-
na sacra, videtur quoduis peccatum
aliquomodo de sacrilegio participare.
S. Bernardi hic est Sensus.* Nugæ
in ore Sæcularis nugæ, in ore
Sacerdotis blasphemiæ: conse-
crasti os tuum Euangelio talibus
aperire illicitum, assuescere Sa-
crilegum, *itaq; si ipsæ nugæ sunt
sacrilegia, quid tandem erunt alia
grauiora peccata? Videat itaq; Sa-
cerdos an se non poterit, si peccauerit
verbis S. Ambrosij serm. ad lapsf. in-*

crepare. Sacrilegium est vbi va
Christo oblatum, dedicatum
Domino, dementi temeritate
polluisti: memineris quid sit fa-
ctum, *Dan. 5. Balthasari.* Qui
de te arbitraris pariter perdite
ac perditor, qui vas rationabile
consecratum Christo, sanctifi-
catum Spiritui S. impiè temera-
sti, polluisti sacrilegè? Meli
fuerat omninò te natum non
esse, quàm sic natum, vt te sib
gehenna proprium filium ve
dicaret.

4. Obligantur ad Exempla ritatem.

*Exemplares adeò debent esse Sa-
cerdotes, vt S. Basil. reg. 80. cap.
dixerit:* Simus tanquam lux i
mundo, vt & ipsi puri simus a
omni vitio, & eos qui ad nos ac-
cedunt illuminemus ad agnitio-
nem

nem veritatis: *S. Cypr. de vnit. Eccleſ.* quaſi templum Dei conuerſemur, vt Deum in nobis conſtet habitare. *S. Greg. hom. 17 in Luc.* Debemus penſare quod à Domino Sanctis dicitur Apoſtolis, & per Apoſtolos nobis: Vos eſtis ſal terræ. Si igitur ſal ſumus, condire mentes fidelium debemus, vt quiſquis Sacerdoti coniungitur, quaſi è ſalis tactu, æternæ vitæ ſapore condiatur.

5. Periculum imminet ne indignè ad Sacrificium accedant.

Iam verò quia Sacramentum Euchariſtiæ non ſolùm vt Laici percipiunt, ſed etiam conficiunt, duplò maius habent vinculum, vt dignè accedant: ad quod ſi indignè acceſſerint plùs quàm iudiciũ ſibi manducabunt & bibent. S. Bonauent: apud S. An-

tonin: tom. 1. ſeſſ. 50. a. 2. c. 5. monet Caue ne nimis tepidus, & inordinatus atq; incõſideratè accedas quia indignè ſumis, niſi accedas reuerenter, circumſpectè, & cõſideratè, & vide ne propter tumorem, aut vanam gloriã, aut conſuetudinem; aut alicuius mundanæ complacentiæ, aut temporalis fauoris, reſpectu, accedas ſicut multi diebus iſtis abutuntur ad ſui perditionem. *& in Breuiloqu: p. 6. c. 9.* qui tepidè & indeuotè, & inconſideratè accedit, iudicium ſibi manducat & bibit. *Quod verò officium ſacrificantis attinet. S. Chryſoſt: homil. 83. in Matth.* Quo non oportet eſſe puriorem fruentem tali ſacrificio? quo ſolari radio non ſplendidiorẽ manum, carnem hanc diuidentem, os quod igni ſpirituali repletur, linguam, quæ tremendo nimis

ſan

sanguine rubescit? *Quid putatis si aliquis, non dico obscœna, sed profana in sanctuarium veteris legis intulisset quantoperè* D E V M *offendisset. atqui teste eodem Chrysost: homil: 30. in 2. Corin.* Os istud *sacrificantis*, ipso quoque propitiatorio augustius, atque terribilius est. *quid si aliquis vase quod sordibꝰ impletum fuit, & paulò antè, nec satis repurgatum, vellet sacram Hostiam excipere? quid si manus sanguine manantes Domino pacis admouere? Quis scit, an lugeat Samuel quòd vnxerit Saulem? Quis scit, an non feratur sententia tanquam contra proditorem intingentem manum in paropside? vti hîc libet verbis S. Hieronymi ad Sabinianum, licet paululùm mutatis.* Non times ne Christus de Hostia contra te clamet? ne puerpera Virgo te increpet? ne Mater Domini accuset? *Quid sit verò dignè*

ad hanc mensam accedere, innuit Bern: serm: 3. in Psal: 90. Quid manducare eius carnem & bibere eius sanguinem, nisi communicare passionibus eius, & eam conuersationem imitari, quam gessit in carne? *S. Chrysost: hom 24. in 1. Cor.* Qui ad hoc Corpus accedit, nihil ei cum terra commune esse debere. *S. Cyrillus Alex. lib. 2. Glaphyrorum in Exod.* Oportet eum qui semel cõmunicauit Christo, quasi incitato, ardenti animo, ad omnem virtutem contendere, & istam quæ in mundo est, abominabilem voluptatem præterfugere. *S. August: serm: 1 de temp.* Mutet ergo vitam qui vult accipere vitam, nam si non commutet vitam, ad iudicium accipiet vitam: *& hæc quidem de Laicis isti Patres sancti dixerunt: at verò de Sacerdotibus B. Laurentius*

Iustin:

Iustin: de discipl: & perfect. c. 9. Alia sacerdotum, alia cæterorum debet esse consideratio, & mentis dispositio: excellentior quippe gradus perfectiorem exigit præparationem. *Vnde S. Bern: serm: de tripl: custodia, dicit de se alijsq; Sacerdotibus.* Nobis ad immunditiam, minima quæuis inobediẽtia *præcepti diuini* sufficit: nec iam næuus est, sed grauis macula, si in actionibus nostris, vel minimorum residet negligentia mandatorũ. *& vnde hoc? explicat idem serm: 8. in Psal: Qui habitat.* Deo dicata membra, nullâ tibi temeritate vsurpes, sciens quia pietati sanctificata, non absq; graui sacrilegio in vsum vanitatis, curiositatis, voluptatis, aut eiusmodi sæcularis operis assumũtur. *Vnde idem lamentatur de Conuersione ad Clericos cap: 17.* Nemo magis irã

meretur quàm inimicus simu
amicum: id est, *sacra persona*
sita in peccatis. Væ Ministris i
delibus qui nondum reconci
ti, reconciliationis alienæ ne
tia, quasi homines qui iustici
fecerint, apprehendunt. Væ fi
iræ, qui se filios gerere profit
tur. Væ filijs iræ, qui pacifica
rum sibi vsurpant gradus, & n
men non verétur. Væ filijs i
qui fideles sese Mediatores pac
vt peccata populi comedant, (
est Beneficia à Benefactoribus pro p
catis erecta,) mentiuntur. Væ q
ambulantes in carne, Deo plac
re non possunt; & placare ve
præsumunt. *& cap: 29.* Currit
passim ad sacros Ordines, &
uerenda quoque ipsis Angeli
Spiritibus mysteria homines a
prehendunt, sine reuerentia, si
consideratione. Neque enim
gnau

num regni occupare cœlestis, ut illius timent imperij gestare coronam; in quibus auaritia regnat, imperat ambitio, dominatur superbia, sedet iniquitas, luxuria etiam principatur. Ingrediuntur cum macula tabernaculum Dei viuentis; inhabitāt cum macula templū sanctū DEI polluentes, judicium multiplex accepturi. Tales non modò non placant Deum, sed etiā irritant, dum videntur in cordibus suis dicere: *Non requiret.* irritāt placè & infensum reddunt sibi, vereor ne & his, quibus illum propitium reddere debuerant. Efficit sine dubio meliùs, saluari in humili gradu fidelis populi, quàm in Cleri sublimitate, & deteriùs viuere, & districtiùs iudicari.

6. Strictiùs judicabuntur.

Districtiùs certè iudicari: nam difficiliùs

ficiliùs videntur misericordiam sequi. Idem sanctus Pater ad Isaiæ 26. Misereamur impio &c. sermone 23. in Cantic. Non misereamur in terra, ait Propheta, Sanctorum iniquâ gessit, & non videbit gloriam Domini, *terra Sanctorum sunt Ecclesiastica beneficia. declamatione verò idem ait:* Clericus qui partem habet in terra, non habebit in cœlo partem. Clericus si aliquid habuerit præter Dominum, pars eius non erit Dominus v. g. Si aurum, si possessiones, si variam supellectilem, cum istis pars eius fieri non dignatur Dominus. *& tandem* Cum cœperint resurgere homines, vnusquisque in ordine suo, vbi putas ista, generatio Clericorum locabitur? si ad milites fortè diuerterint, exsufflabunt eos, qui minimè secum labo-

bores aut pericula tolerârint. Sic agricolæ. Sic negotiatores; & singuli quique ordines hominū, à suis eos similiter arcebunt finibus, vt potè qui in labore hominum non fuerint: quid igitur restat nisi vt quos omnis ordo repellit & accusat; eum sortiantur locum vbi nullus ordo, sed sempiternus honor inhabitat.

7. Quia etiam alienorum peccatorum rei.

Rationem duri iudicij ex eodem S. Patre ibid. desumimus: vbi sic alloquitur Sacerdotem. Peccata populi comedis, ac si tua tibi non sufficere viderentur. Solicitus esto tanquam rationem redditurus pro eis, gemitus fundere, dignos agere pœnitentiæ fructus. alioquin tibi ea noueris imputāda quæ modò inter delicias comedis

medis & paruipendis & dissim-
las tanquam nihil attinētia ti-
O judiciorū DEI abyssus mul-
ô terribilis DEVS in consilijs
per filios hominum! Venien
venient ante tribunal Christi, a-
dietur populorum querela gr-
vis, accusatio dura, quorum v-
xêre stipendijs, nec diluêre pe-
cata, quib9 facti sunt Duces cæ-
fraudulenti mediatores. Quid t-
bi insipiens? &c. *Similia dixit sa-*
ctus Gregor: 17. in Evangel.

8. Non est qui pro eis oret.

Sed non minùs est graue quod iden
S. Greg. l. 2. in c. 1. Reg. c. 3. scripsit
Cùm sacerdos in culpam labitur
superior persona non est cuius
precibus expietur. Si ia levanue-
rit in quo salietur? quis orabit
pro eo? quo profectò culpæ ma-
gnitudo monstratur: quia plerią;
corum

eorũ (*aduerte quid dicat*) à Domino in impœnitentis cordis caligioem proijciuntur, & nullâ hominis adhortatione resipiscunt: quare aptè subiungitur de Filijs Heli. Non audierunt vocẽ Patris sui, quia voluit eos Domin' occidere.

CAPVT III.

GRAVE IVGVM SVPER PRÆLATOS IN ECCLESIA.

1. Quia difficulter saluantur.

TErribile est *effatum Prælati in Ecclesia S. Chrysost h. 34. in epist. ad Hebr.* Miror si potest saluari aliquis Rectorum Ecclesiæ. *hinc tantoperè Sancti viri istas dignitates & fugiebant & censebant fugiendas. Scribitur in schola ss. Patrum. fol. 174.* Fuit sermo factus coram B. Iordane Ordin. Prædic. de quodam Patre viro probo, ac virtutibus

tibus prædictò, quòd Antistes i re optimo fieri debeat : at vi Dei respondit. Mallem eum retro mortuum sociare, quàm cathedra videre Antistitem dentem. *E quid ita? plura commissa, de pluribus reddenda: animas habent, quot oues.* S. Grego *1. p. past: c. 5.* Ex tantis proculdu biò rei sunt, quantis, veniente in publicum prodesse potuerun *nec profuerunt.*

2. Magnâ solicitudine subdi tos curare debent.

Quantum verò amorem & solicitudinem debeant subditis, patet e mandato Dei ad Mosen Num: 11 Porta eos in sinu tuo, sicut portare solet Nutrix infantulum, & defer in terram. *Quid si fuerint dyscoli? porta. quid si affecerint contumelijs? porta. quomodo?* sicut nutrix

nutrix infantulum: *ita vt non ille se, tibi, sed tu illi debeas te aptare. iuxta 1. Thessal: 2.* Facti sumus paruuli in medio vestrum, tanquam si nutrix foueat filios suos, *non alienos.*

25. Quia hæc cura eget magnâ patientiâ.

Hanc curam explicat & in S. Moyse ostendit S. Ambr: lib: 2. de offic: cap: 7. Quantas Moyses à populo Dei illatas absorbebat contumelias! & cùm Dominus in insolentes vindicare vellet, se tamen pro populo offerebat frequenter, vt indignationi diuinæ plebem subduceret. Quàm miti sermone post iniurias appellabat populum, solabatur in laboribus, deliniebat oraculis, fouebat operibus, & quamuis cum Deo constanter loqueretur, homines

mines tamen humili & grata ap-
pellatione affari solebat. Discit
(*alloquitur Prælatos S. Bernar: ser-
mone 23. in Cant:*) subditorũ Ma-
tres vos esse debere non Domi-
nos. *Sed ad Moysen redeamus, de
illo S. Hieronym: epist: ad Theophil:
adu. error.* lapidabatur à populo
& pro lapidantibus orabat. *cau-
sam, quare Prælati debeant tam di-
ram solicitudinem subditis, reddi
S. Chrysost: in epist: ad Galat.* No
enim propterea te Deus illis pr-
fecit, vt maius acquiras obsequ-
ac famulatum, sed vt neglecti
rebus tuis, quidquid illorum e
ritè dispensetur ac ædificetur.

4. Magnâ charitate.

*B. Laurent: Iustin: de instit: & re-
gim: Prælat: cap: 4.* Prudentis P-
trisfamilias, (*ita eo loci vocat Pr-
latum*) hoc semper est propri
vi

vniuscuiusque subditi curam gerere, singulorumq; necessitatib' prouidere, nullum spernere, nulli commoda opportuna subtrahere, quin potiùs omnes corporali pabulo alere, vniuersos salutari doctrinâ imbuere, cunctosq; iuxta singulorum necessitatem ac qualitatem, vt Filios, charitatis brachijs adstrictos tenere. *ex quibus idem deducit potissimùm Prælatos malos afflicturam illam horribilem sententiam.* Ite maledicti in ignem æternum, esuriui enim & non dedistis mihi, &c.

5. Magnâ sanctitate.

Idem B. Laurent: ibid: cap: 16. Quamobrem Pastores animarū tanquam cæteris perfectiores, ne dum impudici amoris opera, verùm etiam inordinatæ affectionis motus de cordis sui debent

rescecra-

resecare habitaculo, vt impollutum sit & sanctum, dignumq; a suscipiendum Dei verbum, quoties in istud eidem reclinare libuerit. *S. Gregor: lib: 1. epist: 2*

Omni curâ vigilandum est, vt Rector Ecclesiæ cognitione sit mundus, operatione præcipuus discretus in silentio, vtilis in verbo, singulis compassione proximus, præ cunctis contemplatione suspensus, bene agentibus per humilitatem socius, contra delinquentium vitia per zelum erectus &c.

6. Magna Scientiâ.

Sed & scientiâ Prælatis opus ita, idem Greg. in Pastor p. 1. hos duos textus combinat. Isaiæ 56. Ipsi Pastores ignorauerunt intelligentiam. *& 1. Cor. 14.* Si autem quis ignorat, ignorabitur. *tanta verò scien-*

scientia debet esse, vt alij eam ex ore Prælati requirant, vt dicitur apud Prophetam.

7. Magnâ lenitate.

Audiamus S. Chrysostomum de lenitate hom. 3. ad pop. Vis Fratrem corrigere? lacrymare, ora Deum ex corde, apprehensum admone, consule, exhortare, demonstra charitatem erga peccatorē, persuade ipsi quòd consulens & curans, non peruulgare volens, peccati ipsum commonefacis: comprehende pedes, osculare, ne erubescas, si modò verè mederi velis. Hæc & Medici faciunt, sæpiùs difficiles ægrotos habentes, deosculantes, rogantes, persuadent salutarem sumere medicinam.

8. Magno labore.

Idem hom. 29. in Epist. ad Rom.

Per-

Perpendamus Ouium Pastores il-
los, qui in regione Cappadociæ
sunt, qualia & quanta pro peco-
rum suorum studijs patiantur:
illi sæpè numero vniuersum t
duum niuibus obruti perse
rant. Dicuntur autem & qui in
Lydia, non minora mala fer
dum integros menses difficile
illam solitudinem, pessi maru
quæ bestiarum plenam, vagand
circumeunt. Si tantum erga p
cora diligentiæ impendunt p
stores illi, quam quæso excu
tionē habebimus, quibus rati
nales animæ cōcreditæ sunt? &
an ignoras gregis huius digni
tatem? an illius gratiâ Domin
tuus innumera non fecit? an
non postremò & sanguinē suum
fudit? tu verò requiem quæris

9. Magnâ exemplaritate.

S. Bern. serm. de tribus Ordin.
Eccles.

Ecclef. Qui docet & non facit, alis occasio plurima damnatio Prælati, plurima perditio subditorum est. *vnde idem in Cant. ser. 10.* Qui animas susceperunt regere, quod sine miserabili gemitu dicendum non est: Christi opprobria, sputa, flagella, clauos, lanceam, crucem, & mortem: hæc omnia in fornace auaritiæ conflant, & profligant in acquisitionem turpis questûs: & pretium vniuersitatis suis marsupijs includere festinant. Hôc sanè à Iuda Iscariotis differentes, quod ille horum omne emolumentum denariorum numero compensauit, isti voraciori ingluuie lucrorum infinitas exigunt pecunias, animarum nec reputatur casus, nec salus. *& quod est horribilius serm. 23. in Cant. addit.* Pauci qui vtiliter, pauciores qui & humi-

humiliter præsint, cernitur
Deus iusto sed occulto iudi
suo reproborum nec diluens
la, nec acceptans bona, insu
& corda indurans, ne fortè
leant, & conuertantur, & res
scant & sanet eos; & hoc no
absque certa & æterna ratio
quod tantò formidolosius c
stat esse, quantò immobilius
xum extat in æternitate *Ho*
nè expenso subijcit serm. 30. Mi
audaciam plurimorum, quos
demus de suis vineis, id est
subditis, non colligere nisi
nas & tribulos; *id est opus,* vi
tamen Dominicis etiam se in
rere non vereri. Fures sunt &
trones non custodes, neq; cu
res. *& serm. 77.* diligunt mun
nec possunt pariter diligere C
stum. *talibus eueniet quod scri*
S. Cyprianus lib. de sing. Cleric. N
in

uenient in die iudicij vllum
omnino ſolatium, qui alienige-
nis & Fratribus peccandi fomi-
tem miniſtrârunt.

o. Etiam pro alijs punientur.

Vehementer enim ſubditi malâ vitâ ſuperiorum ſcandalizantur, & hoc ſenſu fortaſsè dixit lib. 2. in Reg. cap. Magnus Gregorius. Magnus nobis Prælatis timor incutitur, quia Heli filiorum culpâ damnatur, cuius propria peccata nulla referuntur: nam bonis ſubditis ad ſalutem ſufficit bene viuere: Prælatis verò propria vita non ſufficit. *idem ibid.* Scriptum eſt, ſi peccauerit vir in virum, pacari ei Deus poteſt, ſi autem in Deum peccauerit quis orabit pro eo? Quicunque aut ſuam, aut alterius Fidelis animã ad peccandum pertrahit, in Deũ

peccare conuincitur, quia ei su
propria auferre nititur.

11. Ratio illis talentorum incumbit.

Sed non solùm pro culpis, verù etiam pro talentis malè administ tis punientur. nam idem S. Doct eodem loci. Pastorum culpæ su tiliùs iudicantur, & non solù peccata eis pænam vltionis a grauant, verùm etiam mune concessa, & singula ad torme tum veniunt, quæ malè fuisse s uata comprobantur. *Vnde Laur. Iustin. de Christi agone cap.* Audiant qui inconsultè regu quid de ipsis diuinus sermo Sap contineat, Iudicium, inquit, durissimum ijs qui præsunt.

12. Debent esse à Deo voca ad suum munus.

Iam si ad hoc munus à Deo

sunt electi, damnationi sunt obnoxij. ex S. Greg. eodem loci patet. Oseæ 8. Ipsi regnauerunt & non ex me; Principes extiterunt & ego ignoraui. Ex se namq; & non ex electione supremæ dignitatis regnant, qui ad gloriam Ecclesiastici culminis non vocantur diuinitùs, sed per cupiditatem deducuntur. quos profectò Dominus ignorat, quia eos per internæ æquitatis iudicium reprobat: *& paulò post.* Qui ad Sacerdotium indignus accesserit, vel in eo indignè vixerit, condemnatur. *Certè indignè accedet qui non vocatus.* Quem ergo Deus vocauit? Respondet idem S. Doctor. Illum Deus ad suum ministerium Sacerdotem deligit, qui iuxta cor eius & animam facit. 1. Reg 2. Suscitabo mihi Sacerdotem fidelem iuxta cor meum & animam

meam. *Sed quis est iuxta cor*
animam? Cordis & animæ ill
præceptum est. Ioan. 5. Dilig
inuicem sicut dilexi vos. Luc
Diligite inimicos. Quæ vu
faciant vobis homines, facite
lis. hæc & eiusmodi cordi
animæ præcepta sunt. Sace
ergo fidelis per hoc indiciu
noscitur, si videlicet iuxta co
animam eius operatur. *Sed*
quando improbus à Deo assum
Prælatus, vt qui ei succedit,
horret vitam Antecessoris, se
sanctitatē. Docet id prædictus S.
ter lib. 4. in 1. Reg. cap. 8. Forta
idcircò reprobus Saul eligitur
electus eius successor Rex Da
in eo cognosceret, quid cau
debuisset. Sic nimirum & de i
Angelorum Curia legimus, q
de Apostata Angelo Iob 40.
citur. Ipse est principium via
Do-

Domini. Sed qui ante omnia conditus est, per superbiam cecidit, & in eius ruina sancti Angeli didicerunt, quâ virtute stare potuissent. *Signum etiam hoc vocatorum à Deo ponit lib. 4. in 1. Reg. c.* 5 Qui à Domino ad regendum alios ordinantur, spiritualia charismatum dona, quibus eis prodesse possunt accipiunt: & eis, quos ordine præcedunt, meritis etiam superiores sunt. *Aliud etiã signum diuinæ vocationis ibidem posuit.* Signum suæ vnctionis electi cognoscere possunt (*quâ eos vngit vocando Spiritus S.*) quia nimirum tunc à Deo ad S. Ecclesiæ culmen perducuntur, cùm per verba & exempla idonei sunt ad salutem alienam, & per quietem studiosi ad suam, *quales certè nec sunt pueri, nec pseudopolitici, nec idiotæ.*

13. Caueant ne aliquem sca dalizent.

S. Greg. Past. p. 3. c. 1. Sci Prælati debent, quia si peru vnquam perpetrant, tot mor bus digni sunt, quot ad subdi suos perditionis exempla tra mittunt. vndè necessè est vt t tò se cautiùs à culpa custodia quantò per praua quæ faciu non soli moriuntur. His dici Prou. 6. Fili mi si spopond pro amico tuo, defixisti apud straneum manum tuam, & i queatus es verbis oris tui, & ptus proprijs sermonibus Sp dere namq; pro amico, est a nam animam in periculo conuersationis recipere, ve oris sui illaqueatus, quia d cōmissis sibi cogitur bona di re, ipsum priùs necessè est q

dixeri

ixerit custodire. Sed idem lamen-
tur hom. 17. in Euang. Nullum
uto ab alijs quàm è Sacerdoti-
us maius præiudicium tolerat
Deus, quando eos quos ad aliorũ
orrectionem posuit, dare de se
xempla prauitatis cernit, &c.
grediuntur tamen Electi, Sa-
cerdotum manibus expiati, cæ-
lestem Patriam, & Sacerdotes ipsi
per vitam reprobantur, ad infer-
ni supplicia festinant. *Quid ad
hæc illi gregis Pastores quos Tertul-
lianus olim amarissimè risit lib. ad-
uer. Iudæos, c. 9.* Infantes in præ-
lium *spirituale* erumpunt, credo
ad solem vncti priùs, dehinc pan-
nis armati, & butyro stipendiati,
qui neq; norint lanceare, neque
lancinare. *Sed & S. Bern. epist. 42.*
Scholares Pueri & impuberes
adolescētuli ob sanguinis digni-
tatem promouentur ad Ecclesia-

ſticas dignitates, & de ſub fe-
la transferuntur ad princip-
dum Presbyteris, lætiores i-
rim quòd virgas euaſerint, qu-
quòd meruerint principatu-
Claudamus hoc caput Sententiâ -
gni Doctoris S. Aug. ad Valeriu-
Epiſc. epiſt. 147. Ante omnia -
to, vt cogitet religioſa prud-
tia tua, nihil eſſe in hac vita,
maximè hoc tempore, facil-
& lætius & hominibus accep-
bilius, Epiſcopi aut Presbyte-
aut Diaconi officio, ſi perfunc-
riè atque adulatoriè res agatu-
Sed nihil apud Deum, & mi-
rius, & triſtius, & damnabili-
Concludo verbis S. Hieron. lib. 1.
Matth. c. 5. Sal appellantur -
poſtoli & Doctores, quia per -
los vniuerſum hominum con-
tur genus. Quòd ſi ſal euan-
it; in quo ſalietur? Si Doct-
erra-

errauerit, à quo alio Doctore emendabitur? Ad nihilum valet vltra, niſi vt mittatur foras & conculcetur ab hominibus. Caueant ergo Doctores & Epiſcopi, & videant, potentes potenter tormenta ſuſtinere, nihilq; eſſe remedij, ſed maiorum ruinam ad tartarum ducere.

CAPVT IV.

GRAVE IVGVM SVPER OMNES SERVOS DEI.

1. Ignorantia ſtatûs noſtri in ſupernaturalibus.

NEſcimus an actus virtutum naturales an verò ſupernaturales eliciamus: quodſi naturales? per illos vitam æternam non meremur. Neſcimus an in gratia Dei an viuamus in odio, ac proinde an opera noſtra placeant. Neſcimus perſeuera-

turos nos in bono, & cùm simus noxij semper peccato, omnia quæ lo- got acquisiuimus labore in momen amitere possumus, neq; in æternu reparare.

2. Persecutio virtutem sequitur.

Omnes qui piè volunt viue inChristo persecutionem patie tur, *& hoc semper. S. Leo serm. 9. Quadrag.* Nunquam deest trib latio persecutionis, si nunqua desit obseruantia pietatis. *iam vero quàm facilè à tribulatione vin ac virtutis moueri statione? Conc tat verò tribulationes internas, ac s pè externas hostis noster, quem prou camus dum viam ingredimur virt tis, ille autem viribus, vafricie, v ctorijs valentissimus, & tam certò n bis imminens vt monuerit Sacra Scri ptura.* Fili accedens ad seruitu

tem,

tem, sta in timore & præpara animam tuam ad tentationem: *& S. Aug. in Psal. 141.* Scito quòd in medio laqueorum pertransis. Quid est in medio laqueorum? in via Christi, & hinc laquei, & hinc laquei, laquei à dextris, laquei à sinistris. *Ita sumus constituti, quomodo si circumeat nos leo quærens quem deuoret: quomodo, si hostis vt iugulet quem nos tamen minimè videamus. & quidem si per tentationes & aduersa non euadimus meliores, periculum est ne simus sine Deo vti aduertit S. Aug. in Psal. 21.* In quibus habitat Deus, vtiq; in tribulatione meliores fiunt, tanquam aurum probari. *Vlcus se se tangi non sinit, caro sana manum sustinet, bonus stomachus cibos etiam duriores vertit in alimentum, malus optimos corrumpit. S. Greg. præfat. in moral. cap. 2.* Sicut vnguenta

commota laticis redolent, & ar-
mata cùm incenduntur fragran-
tiam suam expandunt, ita vi
sancti qui virtutibus redolent, i
tribulatione innotescunt. *Imò
tribulatio nobis non prodest, teste
S. Greg. Nysseno à sæculo nondum
exoluti sumus. Orat. 8. de beatitu.*
Vbi viuus sermo & efficax pene-
trauerit in eum, qui verè fidem
suscepit, tunc damno rerum ter-
renarum non tristatur, sed lucri
cælestium lætatur: propterea
omne genus suppliciorum, tan-
quam subsidium & auxilium
propositi gaudij haud cunctan-
ter excipit & admittit: ignem
tanquam materiæ purificatoré,
gladium tanquam direptorem
coniunctionis, quâ mens cum
materialibus & carnalibus co-
aluit, omnes labores & dolores
quicunq; excogitari possunt, tan-
quam

quam medicamentū noxio voluptatis veneno aduersans cupidè atq; parato animo suscipit. *Quia vt S. Chrysost. hom. 25. in Genesim.* Amor in Deum grauitatem molestiarū imminuit, neque sentiri sinit dum nos inuaserint. *Hinc serui Dei metuunt ne non ament Dominum quando tribulationum in se horrorem persentiscunt: dum non iudicant practicè, quòd pati sit bonum, & valde magnum bonum. S. Diadochus cap. 91.* Qui voluntate quâdam insatiabili diligit Deum: tametsi infinitis contumelijs & incommodis ab alio afficiatur, tamen non irascitur ei, sed potiùs cum eo qui contumelias & damna intulit, manet copulatus. *talis verè amat Deum: at verò* qui non diligit, manet in morte. *Audiamus quàm S. Chrysostomo Orat. 8. in epist. ad Ephes.*

placeant tribulationes. Vinctum esse propter Christum est præ-
clarius quàm esse Apostolum, quam esse Euangelistam, quà-
habitare cœlos: fortaßè præcla-
riùs est quàm sedere à dextris, et
magnificentius quàm sedere su-
per duodecem sedes, quàm col-
locari cum Angelis, quàm vnum
esse ex Potestatibus quæ sunt circ-
cælos aut circa thronos. *Audia-*
mus & S. Ioannem Climacum quà-
necessarias iudicet afflictiones gr. 4
Is qui ad placidam animi quie-
tem, & ad Deum currit, omni di-
quo maledicta non sustinet, in-
gens detrimentum se sustinuisse
arbitretur.

3. Ob paruorum neglectum sæpè veniunt ad interitum.

Parua sæpè mala graues traxerunt secum ruinas, & veniales culpæ, le-

talium

talium permissione sunt punitæ. S. Ambr. in Psal. 1. Vt in stipulam ignis insiliens inhæret ac permanet, donec omne quod corripuit absumat, ita vel exigua scintilla peccati. *S. Isidorus Hispalensis lib. de summo bono cap. 1.* Diabolus est serpens lubricus, cuius si capiti, id est primæ suggestioni non resistitur, totus in intima cordis, dum nō sentitur illabitur. *S. Hieron. epist. 34.* Et Sancti corruunt, si fuerint negligentes. *quare?* quia maledictus qui facit opus Dei negligenter. *At verò ab eo Deus omnia sua tollit quem maledicto subiectum videt. Opera verò nostra bona sunt verè res Dei. Sic enim habet S. Ambr. lib. 1. de Cain. & Abel. cap. 10.* Quidquid sanctum cogitaueris hoc Dei munus est, Dei inspiratio est, Dei gratia. *Præterea illud viris Deum timenti-*

bus occurrere debet, quod inculca Nazianz. Orat. de fuco. Illud ve lim non ignores, rugam tibi tur piorem esse, quàm maxima vul nera ijs, qui in sæculo viuunt nec enim tam notabilem ac con spicuam in sordidis, quàm in pu ris vnius coloris vestibus labe aliqua fœditatem habet. *&* cu plùs datum plùs ab eo requiritur *quò plura in seruum suum contuli Deus, eò magis offensa illi displicet aliquo suo modico næuo, modico vitio grande scandalum sæcularibus vi facit in opinione virtutis constitutus: & quod in ore sæcularis veluti nuga habetur, ex ore illius si processerit velut blasphemia notatur. Adde quod dixit Saluianus lib. 3. de pro uid.* Voluit Saluator vt quàm est pura pupilla, tam pura sit Christiani vita. *Parua sæpè credimus quæ non parùm infirmiores afficiunt,*

parua quæ non parum Deo displicent, quæ Spiritum Sanctum à nobis auertunt. S. Bernar. serm. 3. de Ascens. Domini. Ipsi Apostoli Spiritu S. repleri nequiuerant, quia carni Dominicæ etsi Sanctæ inhærebant. *quàm paruum hoc vitium si vitium! quàm exilis imperfectio aliquo affectu non pure supernaturali, etsi honestissimo, fuisse occupatum: & tamen hæc maculæ Spiritum Sanctum, tam necessarium non vni alicui personæ, sed totius mundi conuersioni, Christi glorificationi, inhibebat! S. Petrus vt docet S Tho. 2. 2dæ q. 43. à 2. ad 2. ex quodam pietatis affectu in Christum, volebat passionem impedire, & dixit.* Absit à te Domine, non erit hoc. *& statim audiuit.* Vade post me Sathana, quia non sapis ea quæ Dei sunt, sed ea quæ hominum. *Ita idem Petrus non admittebat lauari sibi pedes & dictum*

ctum est illi: Si non lauero te, no habebis partem mecum. *Affe-ctum autem eiusmodi inter carna-lem & fœdum, & spiritualem, not esse medium B. Laur. Iustin. fasci amor. c. 3. dicitq; eum esse,* qui se pariter cum dilecto Deo diligi & non solùm Deum sed & dele-ctationem propriam, diligendo Deum diligit, & non nisi cum difficultate carentiam eius quen diligit, patitur, *& talis fortas non in paucis Dei seruis reperitur.*

4. Et tamen paruis lapsibus sumus obnoxij.

Et verum hoc est quod S. Diad chus cap. 77. docet. Paucissimo est, lapsus suos perfectè cogno scere. *& S. Gregor. in Psal. Pæni* Sancti viri licet iam magnâ cha ritate luceant, aliquas tamen peccati nebulas, veluti quasdam noctis

noctis reliquias nolentes trahunt. *S. Isid. Hispal. lib. 2. sent. c. 18.* Quamuis in hoc sæculo magnâ iustitiæ quisque claritate resplendeat, nunquam tamen ad purum peccatorum sordibus caret. *Imò cùm detractio sit ex suo genere graue ac mortiferum crimen iuxta S. Tho. tamen iuxta eundem 2. 2dæ q. 73. à 2. ad 2.* Paucos esse vel nullos, qui non sint detractionibus dicendis obnoxij. *S. Chrysost. lib. 1. de compunct. cordis.* A vitio temerarij iudicij, neque sæculi homines, neq; Monachorum vllum facilè inuenies liberum.

5. Sæpe nec puras habent, nec veras virtutes.

S. Bern. 72. in Cant. In tempore & corpore isto, nulla nostra virtus ad purum ita defæcata erit,

erit, nulla ita suauis & mera, vt Sponso *Christo* habilis sit ad portandum, *&* nimirum, si ipsæ quoq; iustitiæ nostræ, omnes ad lumen veritatis inspectæ, velut pannus menstruatæ inueniantur, iniustitiæ deinceps quales reputabuntur? Si lumen quod in nobis est, tenebræ sunt, ipsæ tenebræ quantæ erunt? *Cassianus coll. 14. cap. 6.* Impossibile est vnum eundemq; hominem simul vniuersis fulgere virtutib⁹, quas si quis voluerit pariter affectare, id in eum incidere necesse est, vt dum omnes sequitur, nullam integram assequatur. *quanquam hic locus explicari debet de prima acquisitione virtutum, quas omnes simul quærere impossibile est: tamen quantum hoc sit iugum seruorum Dei, cùm pauci inueniantur, qui sint in possessione, & non potiùs in acquisitio-*

stione! Sed illud non leuius quod ostendit S. Climacus gr. 8. coll. 4. Quandoq; dæmones, cùm saturi-tate fuerimus distenti, compun-gunt nos: rursum cùm ieiuna-uerimus obdurant, vt seducti la-crymis, parenti vitiorum gulæ, ac delicijs nos ipsos exponamus. *en quantum periculum, & quàm fallax! Sed & illud non minus de quo Richard. in 6. Cant.* Dulcis in Deum affectus, quodammodo carnalis est & fallax; & humani-tatis interdum potiùs quàm gra-tiæ, cordis quàm Spiritûs, sensua-litatis quàm rationis, ita vt ma-gis accedat aliquando ad minus bonum, & minus ad maius. *Sed licet etiam signa in nobis appareant virtutum nondum absq; metu relin-quimur. S. Bern. libro 2. consid. 6.* Quàm multæ quas putaueras fru-ges, diligenter inspectæ, vepres

po-

potiùs apparebunt! imò ne vepres quidem: annosæ & veternosæ arbores sunt, sed non fructiferæ, nisi fortè glandium, aut siliquarum quas porci manducent. *Audiamus etiam S. Basil. reg. 17. breu. De verbis ipsis quid sentiat bonis.* Licet verbum ipsum quod dicitur, genere ipso de numero sit bonorum, tamen nisi ad ædificationem fidei dirigatur, nequaquam propterea quòd bonum sit, liber sit à periculo, qui illud locutus sit, quippe, qui videlicet ex eo, quòd ad ædificationem illud non accommodauerit, contristare noscitur Spiritum Sanctum Dei.

6. Multa pericula à seipsis patiuntur.

Iam verò corpus quod corrumpitur aggrauat animam, & sensus nostri

stri nobis insidiantur. de gustu circa ipsam aquam monuit S. Antonius S. Paulum simplicem. Non minùs per aquæ abundantiam, phantasias animæ fieri, quàm per vinum calorem corporis increscere. *Oculos vocat S. Greg. 21. Moral. 2.* Raptores ad culpam: quisquis enim per has corporis fenestras incautè exterius respicit, plerumq; in delectationem peccati etiam nolens cadit, atq; obligatus desiderijs incipit velle, quod noluit. *S. Hieron. ad Eustachium scribens, monet.* Nullum aspectum esse tutum. *Eccli. 3.* Nequius oculo quid creatum est? *De lingua idem cap. 28.* Multi ceciderunt in ore gladij, sed non sic quasi qui interierunt per linguã suam. *Et vniuersim S. Iacob. c. 2.* In multis offendimus omnes. *& Eccl. 2.* Non est homo iustus in

in terra, qui non peccet. *Nostr[a] mens quàm fluxa, quàm facilè dilabitur cùm oramus; & de hoc mal[o] scripsit S. Ambr. lib. 1. de Cain. & Abel. c. 9.* An nescis quàm grau[e] sit in Oratione contrahere peccatum vbi speras remedium. certè Dominus per prophetam docuit hoc graue esse maledictum; dicens: & oratio eius fia[t] in peccatum. *Et Iulius Papa epist. ad Episcopos Ægypti, de distractionibus mentis, alijsq; negligentijs quæ inter sacrificandum accidunt, ita scripsit.* Cùm omne crimẽ atq; peccatum oblatis Deo sacrificijs deleatur: quid de cætero pro delictorũ expiatione dabitur, quando in ipsa sacrificij oblatione peccatur? *Nam vt docuit Tertull. lib. de Orat. cap. 10.* Sit de tali Spiritu emissa *Oratio*, qualis est Spiritus ad quem mittitur: nequit enim

enim agnoſci à Spiritu S. ſpiritus inquinatus, aut triſtis à læto, aut impeditus à libero. nam Aduerſarium recipit nemo, nemo niſi comparem ſuum admittit. *Debet itaq; conari qui orat, vt ſit quodammodo tam purus, tam expeditus ab omni næuo, atq; ipſe Spiritus Dei. S. Ephrem etſi minus, multum tamen ab orante requirit, ſerm. de virginit.* Eſto totus orationis tempore velut cæleſtis Angelus, ſicq; contende vt oratio tua ſit ſancta & pura, immaculata & irreprehenſibilis, vt cùm illam ſurſum aſcẽdere viderint, portæ cæleſtes, gaudentes vltrò confeſtim aperiant ei: vt ipſam cernentes Angeli & Archangeli cuncti, lætantes illi occurrant, & coram Sancto atq; excelſo throno, immaculati Domini, ipſam offerant: ſic ergo ſemper Orationis

horâ

horâ esto Deo coniunctus, v
Cherubim atq; Seraphim. *Et ta-*
men aduertit S. Hieron. adu. Luci
Conueniat vnusquisq; cor suum
& in omni vita inueniet, quàm
rarum sit fidelem animam inu-
niri, vt nihil ob gloriæ cupidi-
tem, nihil ob rumusculos h-
minum faciat. Neq; enim stat
qui ieiunat, Deo ieiunat: a
extendens pauperi manum, D
fænerat: vicina sunt vitia vir-
tibus, difficilè est Deo Iudice
se contentum. *B. Lauren. Iu-*
comp. & compl. perf. Christ. col.
Rarus profectò reperitur, qui s
lo testimonio contentus sit di-
no. *B. Damiani his subiungen*
lib. 5. epist. 3. Quid prodest, q
quid homo faciat, si hoc no
placet Deo?

7. De-

7. Debent omnia perfectissimè operari.

Ad perfectionem verò illamq́ maximam quomodo obligamur, non in sola duntaxat oratione, sed etiam in alijs actionibus, docet S. Thomas opusc. 62. Diligentiam apponere debemus, vt singula opera nostra quantum vnquam meliùs possumus, faciamus ex omni virtute Domini Nostri IEZV Christi, & cum omni desiderio triumphantis & militantis Ecclesiæ, & sub nomine Creatoris. quasi tota salus nostra & omnis laus Dei, & vniuersitatis vtilitas ex vno opere dependeat: quasi nunquam ad id opus reuersuri, neq; aliud postmodùm facturi. *Passiones verò nostræ seruo Dei iuxta S. Ambr. lib. de arca & Nöé cap. 25.* ica debent menti, *id est rationi*, vt

olera rustico esse subiectæ. po-
quàm verò hæc omnia feceritis,
dicite serui inutiles sumus.

8. In feruore sæpe superantur in suo genere à Filijs huius mundi.

Clamabat olim S. Bern. serm. de altit. & bassit. cordis. Magna confusio, magna valdè, quòd ardentiùs illi, *id est filij mundi*, perniciosa desiderant, quàm nos vtilia; citius illi ad mortem properant, quam nos ad vitam, & vilescunt eis omnia pro desiderio minoris fortè rei, quam alteri cæperint inuidere. *ideò iuxta mentem B. Laur. Iustin. lib. de Obedient. cap. 21:* Surgent in iudicio cum seruis Dei, & ex sua cordis ambitione, redargutione illos dignos esse ostendent, tanquam solicitudine & affectione inferiores.

riores. *& paulò post.* Filij mundi se faciunt gehennæ Filios, vt attollantur honoribus, cæteros præcellant laudibus, atq; terrenis ditescant opibus. Serui Dei verò cæleste vocantur ad Regnũ, & adire pænè recusant, &c. meliùs illis fuerat viam veritatis nõ agnouisse, ac virtutum arduum iter nõ initiasse, quàm post agnitum & inchoatum retrorsum ire. *S. Theodorus Studita serm. 17. in estat.* Scelus est operarios carnales promptiùs opifica tractare, nos spiritualia studia segnes & dissolutos adire: illos sudore fluentes à laboribus non abstinere, nos contentionis Monasticæ fastidio duci. *Itaq; scelus est, si opifex aut mercator ob lucrum, miles ob stipendium plura sustineat, quàm ego propter cælum. S. Chrysost. hom. 79. ad pop.* Si Deus nostrum in Ora-

tionibus torporem & negligen-
tiam exquirat, & quòd in eius
conspectu positi & orantes, nec
tantum ei præbeamus honorem
quantum Dominis serui, quan-
tum Ducibus milites, quantum
Amicis Amici, nunquam veni
habebimus? nunquid excusatio-
nem assequi poterimus? non ar-
bitror ego. *vbi videtur innuere*
eiusmodi torporē esse irremissibilem

9. Nec satis mala cauere, ni bona fecerimus.

Sed licet nulla mala admiserimus si tamen bona nulla egerimus, minimè saluabimur, audi S. Basil. orat quòd mandata præterimus. Arbo-
rem plantauit quidam in vine
sua Lucæ 12. & venit quæren
fructum eius & non inuenit : &
ait Vinitori, iam tres anni sun
quibus venio quærens in ea fru-

ctum

tum nec inuenio, excide illam ut terram occupet. Alibi verò clariùs hoc ostendere iudicium videtur: cùm dicit; Discedite à me maledicti, esuriui enim &c. Hoc enim non aliquid eorum quæ prohibentur; sed eorum quæ sunt imperata, negligentiam atque omissionem infert. Multa quoq; similia inuenimus, quibus facilè ostenditur, quòd non solùm, qui male faciunt digni sunt morte, ac igne inextinguibili cruciabuntur, sed etiam qui officium deserunt, ac benefacere minimè curant, cum eis vnâ damnabuntur. Nec solùm ij sed etiã qui quod boni agunt, negligenter agunt, pœnas omninò dabunt. Scriptum est enim. Maledictus homo qui facit opus Dei negligenter. *Atqui bonum ex integra causa? itaq; solùm illud*

 est bo-

est bonum in quo nullus est defectus, *quàm* verò paucula eiusmodi in nobis! *ideò* humiliemur sub potenti manu Dei, & salutem nostram in timore & tremore operemur, satagentes certam facere vocationem nostram per bona opera. *Altus nobis præfixus est scopus.* Estote perfecti sicut & Pater vester qui est in cælis.

10. Debent practicè cognoscere Deum.

Hæc est vita nostra, ait Euangelium, cognoscere Patrem Deum, & quem misit Filium. Quid verò sit cognoscere, docet Clemens Alex. lib. 3. pædag. cap. 1. Qui Deum cognoscet, ei assimilabitur, & quàm paucissimis fieri poterit indigens fiet, solus autem Deus re nullâ indiget.

11. Ma-

11. Magnam debent quærere humilitatem.

S. Diadochus dixit & verè, c. 95. Res est difficilis ad comparandum, humilitas *at verò S. Cypr. de Christi Nativ.* Fundamentum sanctitatis semper fuit humilitas. *S. Chrysost. in acta hom. 30.* Mater, radix, altrix, & fulcimentum, & vinculum bonorum humilitas.. *Sed quàm sit difficilis, cognoscitur ex suis effectibus, quos enumerat Beatus Laur. Iustin. de compunct.* Stat subiectus humilis, prostratus omnibus, Deo deuotus, beneuolus fratribus, non contradicit, non murmurat, non irascitur, non reddit malum pro malo, neque maledictum pro maledicto, accusatus tacet, iniurijs lacessitus orat, tentationibus probatus sustinet, laboribus grauatus ministeria perficit.

12. Vi-

12. Vitia excisa repullulant.

Sed licet vitia exciderimus magno labore, & virtutes inseruerimus facillimè & vitia redeunt, & virtutes intereunt. in quo infelicires sumus latomis, qui licet grandi labore lapidem quadrent, nunquam tamen ille ad priorem figuram redit S. Bern. serm. 58. in Cant. Credite mihi & vitia putata repullulant, & effugata redeunt, & reaccenduntur extincta, & sopita denuò excitantur. *& hoc quidem licet aliquis omnia penitùs vitia sustulerit; nam si partem reliquerit etiam minimam,* ait *S. Chrysost. hom. 19. ad pop.* Ne mihi dicas maiorem partem expediui, sed nisi totum emendasti, nondum te quidquam fecisse puta. hoc enim exiguum neglectum, & omne reliquum destruit. sæpiùs namq; do-

mos

mos ædificantes homines, & tectum imponentes, vnius regulæ excussæ curam non gerentes, totam domum perdiderunt.

13. Iudicia Dei admiranda, & occulta.

Plorabat olim, vt in Schola ss. Patrum fol. 180. scribitur B. Bertrandus Ord. S. Dominici, idq; plorabat continuò, rogatus causam, dedit. Cur non amarissimè fleam, cùm non certò sciam, an æternæ salutis compos sim futurus? *idem deplorabat S. August. Soliloq. cap. 29.* Magna sunt Iudicia tua Domine Deus, Iudex iuste, & fortis, qui iudicas æquitatem & inscrutabilia facis & profunda, quæ cùm considero contremiscunt omnia ossa mea, quoniam non securatur homo super terram; vt seruiamus tibi piè & castè cun-

ctis diebus vitæ nostræ in timore; & exultemus tibi cum tremore, vt non sit seruitium sine timore, neq; gaudium sine tremore & non glorietur accinctus æque & discinctus, neq; glorietur ante omnis caro, sed pauescat & contremiscat à facie tua, cùm ignoret homo verum amore an odio dignus sit, sed in futurum omnia reseruantur incerta. Vidimus enim multos Domine & audiuimus, quod vtiq; sine magno tremore non recolo, sine multo timore nō cōfiteor, ascendisse primitùs quodámodo vsq; ad cælos, & inter sydera nidum suum collocâsse, postmodum cecidisse vsq; ad abyssos, & animas eorum in malis obstupuisse. Vidimus stellas de cælo cecidisse ob impetū ferientis caudæ Draconis; & eos qui iacebant in pul-

uere

uere terræ, à facie subleuantis manûs tuæ, Domine, mirabiliter ascendisse. Vidimus viuos morientes, & mortuos à morte surgentes, & eos qui inter Filios Dei ambulabant in medio lapidum ignitorum quasi lutum ad nihilum fluxisse. Vidimus lucem obtenebrasse, & de tenebris lucem processisse, quia publicani & meretrices præcedunt Incolas in regno cælorum, filij autem Regni eijciuntur in tenebras exteriores.

CAPVT V.

GRAVE IVGVM SVPER PECCANTES.

1. Miseria peccantis, quoad animam.

D*Vm peccas mortaliter, amittis Deum, qui erat tuus: amittis*

æternæ hæreditatis iura, quod est multò plùs, quàm totius mundi regna amittere. Fœditatem in oculis Dei atq; Curiæ cœlestis immanem contrahis. S: Ambr. 1. de offic. c. 12. Conſcientia peccatoris grauiùs fætet omnibus ſepulchris. Traditur peccator, *ait Tertul. lib. de fuga.* diabolo tanquam carnifici in pœnam. *teſte S.Chryſoſt. hom. 30. ad pop.* Peiùs eſt peccare, quàm à dæmone obſeſſum eſſe, *teſte S. Aug. in expoſ. epiſt. Rom.* Vnus peccando, animam ſuam diabolo vendit, accepto tanquam pretio dulcedine voluptatis. *Peccans ſuam voluntatem pluris facit quàm Deum, atq; ita bono infinito præponit: imò bono infinito præfert dæmonis voluntatem. Beſtiâ efficitur ingratior, quæ ſuos Genitores, & Benefactores amat,* cognoſcit enim bos poſſeſſorem & aſinus præſepè Do.

pè Domini sui. *Insuper deuenit eò impietatis peccator, vt Christum sibi rursus crucifigat. Complexus aliqua horum S. Chrysost. cùm 23. hom. ad pop. dixit.* Hominem malum, peiorem esse bestijs & dæmone. *imò non quocunq; dæmone, sed ipso Lucifero. Nam Lucifer se tantùm voluit Deo similem esse: non verò se prætulit. Sed peccator millies viliorem creaturam, scilicet voluptatem propriam præfert Deo, & hanc præ Creatore eligit. Contrahit deniquè quendam in anima lethargum: quod in Iona cap. 3. exprimitur, ita vt nihil curet etsi illum barathrum & mille pericula circummugiant. Omnia opera inficit, vt fœda & enormia Deo compareant. Sed veriùs est mors quam lethargus, siquidem excitari non potest viribus natura Ezech. 18.* Anima quæ peccauerit ipsa morietur. *S. Aug. in Psal. 70.* Duæ

vitæ sunt, vna corporis, altera animæ; sicut vita corporis est anima, ita vita corporis Deus est, quomodo si anima deserat, moritur corpus: ita si Deus deserat, moritur anima. *atque ita putidissimum cadauer efficitur. Ampliùs dixit S. Bern. serm. de S. Benedicto.* Sicut caro porcina, cùm comeditur, nostræ adhæret carni, vt iam sit vna caro: sic transgressor præcepti Dominici, spurcos sibi sociat spiritus, & adhærendo eis vnus cum eis efficitur dæmon.

2. Est certa mensura peccatorum, etsi ignota nobis.

Qui operatus omnia in pondere & mensura, etiam statuit peccatorum numerum, quem vbi miser attigerit, non apponet misereri Deus. Sed hoc terribile negotium explicet nobis S. Greg.

S. Greg. 25. Moral. 9. Iusto Dei iudicio augeri culpa permittitur, vt ad feriendum altiùs quandoq; cumuletur. *Hinc 1. Thessal. 2.* Vt impleant peccata sua semper. *Psal. 68.* Appone iniquitatem super iniquitatem eorum, vt non intrent in iustitiam tuam. Hinc de Domino dicitur. Immissiones per Angelos malos, viam fecit semitæ iræ suæ. Cor prioribus peccatis aggrauatum, iustè permittit etiam subsequentibus malignorum spirituum persuasionibus falli, quod cùm dignè culpa trahitur, reatus eius in pœna cumulatur. Vnde & iræ suæ Dominus viam fecit de semita, latior enim est via quàm semita. *Gen. 15.* Nondum completa sunt peccata Amorrhæorum. *Deu. 32.* Ex vinea Sodomorum vitis eorum, & propago eorum ex Gomorrha,

morrha, vua eorum vua fellis, & botrus amaritudinis in ipsis, furor draconum vinum eorum, & furor aspidum insanabilis. Nonne hæc omnia congregata sunt apud me, & signata in thesauris meis, in die vltionis reddam eis. Quam multa eorum mala enarrauit? & tamen illico adiungit, In tempore quo lapsus fuerit pes eorum. ecce atrocissima illorum facinora describuntur, & tamen ad vltionis diem adhuc sequens lapsus aspicitur. (*ad diem nempe vltionis, quem sibi Iustitia Dei præfixit post certum numerum & pondus peccatorũ*) quo eorum culpæ cumulentur. *de quo ipse monuerat S. Ephrem. Parænes. 47.* Vide ne præscriptum tempus impleatur, aliudque tempus non inueniamus.

3. Pec-

3. Peccatum multa mala affert in corpore & temporalibus.

Certè iudice S. Chrysost. hom. 5. de pænit. Ex peccato bella, morbi, atq; omnes quotquot nos premunt passiones. *S. Hieron. epist. 2. ad Heliod.* Nostris peccatis Barbari sunt fortes, nostris vitijs Romanus superatur exercitus. *Quia lex apud Deum insuperabilis, quam S. Greg. 9. Moral. 17. his verbis exponit.* Delinquenti Dominus nō parcit, quia delictum sine vltione non deserit: aut enim ipse hoc homo in se pænitens punit: aut hoc Deus cum homine vindicans punit. *Deus enim summa sanctitas, itaq; peccato summè aduersatur, & si hoc verum de omni peccato, multò magis de nostro. Peccauit Lucifer, sed pro illo Christus non fuit* pas-

passus, nunquam illi fuit remissum, nunquam vidit aliquem ob pecca-tum punitum: quod in nobis euenit, & aggrauat quocirca necesse est vt vel nos puniamus in nobis ipsi, & ita iuxta condignum puniamus, vt nihil superstt pœnæ: vel Deus puniet, sed terribile est incidere in manus Dei viuentis. *& quidem iuxta S. Chrysost. hom. 46. ad pop.* Maximè oportet timere peccantes, cùm graue patimur nihil. cùm enim particulares exigit pænas Deus, leuem nobis fecit ex his retributionem. cùm autem in singulis peccatorum longanimiter agit, ad magnam in talibus permanentes, vltionem seruat. *Nam peccatum non tantùm postulat, sed etiam extorquet vindictam. Audiamus de hac re S. Massiliensium Episcopum Saluianum lib. 1. de gubern. Gen. 18.* Clamor Sodomo-

rum

rum multiplicatus est nimis. Pulchrè clamorem in se habere dixit peccata. Grandis absq; dubio peccantium clamor est, qui à terra ascendit ad cælum. Quare autem peccata hominum quasi clamare testatur? Scilicet quia cædi aures suas Deus dixit clamoribus peccatorum, nè differatur pæna peccantium. Et verè clamor & quasi grandis clamor est, quando pietas Dei peccatorum clamoribus vincitur, vt peccantes punire cogatur. *hoc ipsum idem S. Pater prosequitur ibid. lib. 4.* Vim facimus pietati Dei, ac manus quodammodo afferimus misericordiæ suæ: ac sicuti illi solent qui munitissimas vrbes obsidens: aut firmissimas arces vrbium capere, ac subruere conantur; omnibus absque dubio eas, & telorum, & machinarum generi-

neribus oppugnant: ita nos ad expugnandum misericordiam Dei, omni peccatorum immanium scelere, quasi omni telorum genere pugnamus *Isaiæ 15.* Ecce omnes ignem accenditis, & vires præbetis flammæ: ingredimini in lucem ignis vestri, & flammæ quam accendistis.

4. Hæc ipsa mala etiam peccatum veniale ex parte inducit.

Vniuersim de quocunq; peccatore dixit S. Cyprianus de Cardin. oper. Christi. Non pertinet ad te Domine, nec ex tuis est, qui te non diligit: nec diligit qui te scienter offendit. *& S. Basil. proœm. in reg. fus. ita argumentatur.* Quis est Filius, qui propositâ ipsi Parentis gratiâ, cùm in rebus maioribus ipsi obsequatur, in ijs quæ leuio-

leuioris momenti ſunt, prudens *hoc eſt ſciens volens*, ipſum velit offendere, ac non multò magis illorum Apoſtoli verborũ meminerit. Nolite contriſtare Spiritũ Sanctum in quo obſignati eſtis. *Itaq; qui ſcienter etiam in paruis peccat ad Chriſtum non pertinet, & Spiritum S. contriſtat. vnde meritò Caſſianus coll. 14. c. 11.* Omnis cogitatio non ſolùm turpis ſed etiam otioſa, & à Deo quantumcunq; diſcedens, à perfecto viro immundiſſima fornicatio deputatur. *& S. Dorotheus ſerm. 20.* Longè meliùs eſt corpus tuum & omnia perire ſimul, quàm lædi animam etiam in re minima. *imò S. Hieron. epiſt. 14. ad Celant.* Neſcio an poſſimus leue aliquod peccatum dicere, quod in Dei contemptum admittitur: eſtq; ille prudentiſſimus, qui non tam con-

cõſiderat quod iuſſum eſt, quà
quis iuſſerit, nec quantitatem im
perij, ſed imperantis cogitat d
gnitatem, quæ infinita eſt. *Ip
boni dilatio non ſub graui peccato im
perati, certè valdè venialis eſt culp
audi tamen de ea S. Bern. epiſt. 10*
Aduertè hanc dilationem quā
tu tibi indulſiſti, eſſe iniuria
Dei: non eſſe annum placab
lem Deo, ſed diſcordiæ cum D
ſeminarium, iræ fomitem, n
trimentum apoſtaſiæ; qui ſpi
tum extinguat, gratiam int
cludat, teporem afferat, qui D
ſolet vomitum prouocare.
*tantum malum eſt differre bonu
quantum putas malum eſt ipſum
trare malum, & malum contra i
nitum bonum. & licet illa verb
S. Bernardi directè impetant eu
qui differebat ingredi ſtatum relig
ſum: ad quamcunq; tamen boni
latio-*

lutionem optimo iure extenduntur. De venialibus certè loquitur S. Aug. hom. vlt. ex 50. quod sint velut scabies, quò plura sunt necant, *scilicet dispositiuè sicut morbi*, & nostrũ decus exterminant. *S. Cæsar. Arelatensis*, quòd sint pustulæ, & quasi horrendâ scabie replentia animam, & horrendam facientia. *& ita mentis nostræ oculos infestant vt lumen diuinum non percipiant. Ita S. Bernard. de Conuers. ad Cler. cap. 25.* Odibilis macula quæ beatam adimit nobis visionem, & execrabilis negligentia quâ dissimulamus interim illius oculi, *scilicet interni*, mundationem.

5. Alij effectus peccatorum venialium.

Ne venialia contemnamus, attendamus quid dixerit S. Bern. serm. 1.

in

in Conuerſ. S. Pauli Cauete deinceps nequis parua reputet, quamlibet parua, ſi ſcienter delinquere conuincatur. Nemo dicat in corde ſuo, leuia ſunt iſta, non curo corrigere, non eſt magnum ſi in his maneam venialibus minimiſq; peccatis. Hæc enim dilectiſſimi impænitentia, hæc blaſphemia in Spiritum Sancti, hæc blaſphemia irremiſſibilis. *Et qui negligunt venialia, ruere mortalia permittuntur. ita S. Greg. 3. p. paſtor. cap. 14.* Qui peccata minima flere, ac deuitare negligit, à ſtatu iuſtitiæ, non quidem repentè, ſed partibus, totus cadit. *S. Iſid. Hiſpal. lib. 2. ſenten. cap. 9.* Iudicio diuino in reatum nequius labuntur, qui diſtringere peccata ſua minora, contemnunt. *Et terribile eſt quod S. Greg. 3. p. paſtor. reliquit.* Nonnunquam dete-

deteriùs in parua, quàm in magna culpa peccatur: maior enim quò citiùs agnoscitur, eò etiam celeriùs emendatur: minor verò dùm quasi nulla creditur, eò peiùs quò & securiùs in vsu retinetur. *Certè leue est in oratione mente distrahi, dum oratio non est ex præcepto, at illud quanti fecerit Cassianus coll. 23. cap. 27.* Non iniustè, non solùm leui peccato, sed etiam grauissimo impietatis crimine adstringitur, qui precem Domino fundens, subitò à conspectu eius, quasi ab oculis non videntis, nec audientis, cogitationis improbæ vanitatem secutus, abscesseris. *Leue est mendacium quod in nullius damnum vergit. at S. Dorotheus serm. 9. dixit:* Nullus mendax adhærere vnquam Deo, aut vniri potest. *Quia, vt S. Bern. serm. 59. in Cant.* Non

potest virtus pariter cum vitijs crescere. *Imò S. Hieron. cùm numerando alia vitia, etiam mendacium recensuisset asseruit.* Quoties vitijs vincimur, Deum negamus. *Veniale etiam quodammodo ad fœdus cum dæmone disponit: ita enim S. Macarius hom. 27. vniuersim de peccatis loquitur.* Ex proposito, id est deliberatè, vitiosi sunt hi, qui suam ipsorum voluntatem vitio tradiderunt, delectantur cum illo, amicitiamque contrahunt, huiusmodi cum Sathana pacem habent. *Venialia etiam aliquomodo irremissibilia sunt, si voluntaria fiant S. Chrysost. serm. de Cant. Dauid.* Qui volens delinquit, vel sponte furit, dæmon est, neq; veniam ab hominibus; neq; misericordiam promeretur.

6. Ve-

6. Venialia præparant ad mortale.

Quomodo à venialibus ad mortalia sit descensus explicat S. Ioan. Chrysost. hom. 19. ad pop. Exiguum neglectum, & omne reliquum destruit. Sæpiùs namq; domos ædificantes homines; & tectum imponentes, vnius regulæ excussæ curam non gerentes, totam domum perdiderunt: & in vestimentis idem euenire, quis cernere non possit? etenim parua in illis facta scissura non resarcita, magnam facit disruptionem. Hoc & in torrentibus multoties euenit. etenim si illi vel minimum cæperint ingressum, totum introducunt fluentem. *& Cassianus lib. 5. instit. cap. 20. de venialibus gulæ, ita loquitur, vt ad reliqua extendi possit.* Qui gulæ super-

fluos inhibere appetitus non potuit, quomodo æstus carnalis concupiscentiæ extinguere valebit? & qui non quiuit passiones in propatulo sitas peruictasque compescere, quomodo occultas, nulloq; teste prurientes, poterit debellare? *S. Isid. Hispal. lib. 2. sent. cap. 19.* Experimento, vel contemptu minorum peccatorum, maiora committuntur.

7. Mortale trahit in aliud mortale.

Hoc in peccato, maximè mortali pessimum est, quia non diu solum est. S. Greg. hom. 11. in Ezech. Omne quod priùs committitur peccatum est, sed si citiùs pænitendo non tergitur, iusto iudicio omnipotens Deus obligatam peccatis mentem, etiam in culpam alteram permittit cadere, vt qui

flendo

flendo & corrigendo noluit mundare quod fecit peccatum, incipiat peccato cumulare. *Idem in Ezech. hom. 9.* Districta sunt Omnipotentis Dei iudicia, & qui peccatorem expectat diu vt redeat, non redeunti atq; contemnenti, ponit adhuc vbi grauiùs impingat. Peccatum quippe quod per pænitentiam citiùs non deletur, est & causa peccati, aut peccatum simul, & causa, & pæna peccati. Hoc autem nobis cum tremore cõsiderandum est, quomodo Iustus & Omnipotens Deus, cùm præcedentibus peccatis irascitur, permittit vt cæcata mens etiam in alijs labatur. *Vnde Moyses ait Gen. 15.* Nondum completa sunt peccata Amorrhæorum. *& Psal. 68.* Appone iniquitatem super iniquitatem, vt non intrent in iustitiã tuam.

& *Oseæ* 5. Maledictum & mendacium & furtum & adulterium inundauerunt, & sanguis tetigit sanguinem. Sanguis enim sanguinem tangit, quando peccatum peccato additur. *Apoc.* 22. Qui nocet noceat adhuc, & qui sordidus est sordescat adhuc.

8. Facit vt Deus nesciat peccatorem.

Dum verò in hac miseria versatur peccator, incurrit quandam obliuionem apud Deum. S. Greg. in 1. Reg. cap. 4. Vnusquisq; ibi per peccatum proijcitur, vbi occultatur & quasi perditus vbi sit nescitur: quando Iustitiæ lucem in qua Deus posuit eum, dereliquit. Hinc est quòd in paradiso post peccatum, primum hominem quærit. Adam vbi es? Hinc de mortuo Lazaro requirit, vbi posuistis eum?

9. Merita

9. Merita deſtruit, mortificat, mala reuocat.

Quidquid antecedenter boni fuiſti operatus, in peccatum incidiſti, amiſiſti. ita Baſil. epiſt. ad Chilonem. Qualem te inuenio talem iudico. Vbi Moyſis tot pro Deo ſumpti labores? nonne momento ad aquam contradictionis, quæ illi ingreſſum in terram promiſſionis prohibuit, perierunt? *Quæ opera exiſtens in mortali operatur, non ſunt ad vitam æternam. hoc oſtendit S. Arſenio ipſe Dominus per viſum.* Qui haurit aquam de lacu, & mittit in collectaculum, ex quo alia parte effluat aqua. Sic qui aliqua bona operatur, ſed quia mala etiam per peccata operatur: ideò pereunt & delentur etiam bona opera quæ facit. In ſacculum *nimirum* pertuſum,

vt hoc ipsum aliâ phrasi eloquitur Sacra scriptura, mittit pecuniam suam, *Aggæi 1.*

10. Vnius peccatum tota sæpe regna euertit.

Peccati malum non in solo peccante sistit, sed sæpè in totam communitatem, cuius ille pars, refunditur quoad pœnas temporales; sicut & meritum quoad beneficia huius temporis. ita Gen. 20. propter Pharaonis adulterium in Saram destinatum. Pharaonem flagellauit Deus plagis magnis, sed & domum eius. *Ob peccatum Giezi lepra ad posteros manauit 4. Reg. 5. Hinc S. Basil. h. 8. in diuites auaros.* Per paucos mala ærumnæque ad vniuersum populum sæpiùs perueniunt, & vnius ob noxam tota gens aliquando euertitur. *& hoc non rarò accidit. S. Aug. lib. 9. contra Iulian. cap. 2.*

cap. 2. Quàm multa sunt diuinarum testimonia scripturarum, quæ Parentum peccatis obligant Filios, numerare quis possit? cur enim peccauit Chan & in eius filio Chanaam vindicta prolata est? cur pro peccato Salomonis filius eius diminutione regni punitus est? cur peccatorum Achab Regis Israël, in eius posteros pæna dilata est? *Deus dixit Exod. 20.* Ego sum Dominus Deus tuus, fortis zelotes, visitans iniquitatem Patrum in filios, in tertiam & quartam generationem. *& hoc ipsum non solùm propter mortale, sed etiam ob veniale accidit ita 4. Reg. 24. dat Deus in direptionem regnum Israëliticum, propter vanam gloriam Ezechiæ, ex qua thesauros suos Legatis Babylonijs ostentauit, qui tamen aliàs Rex fuit sanctissimus. Vide ergo o Peccator, quis contra te*

rugitus populorum, quæ accusati consurget in die Iudicij; cùm palam fiet plurimis quòd propter tua peccata vapulárint: & quam pœnam de te postulabunt? Verùm ob vnius peccatum non solùm in corporalibus bonis, sed etiam in bonis æternis multi (quod est longè horribilius) plectuntur: dum illis gratia subtrahitur efficax. Prædixit hoc fore Nathan ob peccatum Dauidis, nam non tantùm dixit, quòd non esset recessurus gladius de domo eius. *Sed hoc addidit.* Itaque hæc dicit Dominus. Ecce ego suscitabo super te malum de domo tua, & tollam vxores tuas in oculis tuis, & dabo proximo tuo, & dormiet cum vxoribus tuis in oculis solis hui⁹. *quæ erant peccata Absolonis & aliorum futura.*

II. Be-

II. Beneficia promissa auertit peccatum.

Hinc etiam oritur vt beneficia quæ Deus destinauerat, imò promiserat, non sequantur. patet hoc Iosue 7. vbi post peccatum Achani Deus cladem in populum suum immisit & addidit, non ero vobiscum, *& tamen Iosue 1. promiserat.* Sicut fui cum Moyse, ita ero tecum. *S. Chrysost. hom. 80. ad pop.* Deus cum aliqua dare bona pollicetur, indignos autem videt effectos, tunc sua reuocat promissa. *Et hoc contingit etiam propter veniale. nam Deus promiserat Dauidi 2. Reg. 7.* Requiem tibi dabo ab omnibus inimicis tuis. *& tamen postquam numerauit populum, in quo iuxta DD. non excessit venialem culpam, etsi millia septuaginta virorum fuerint illi peste sublata in*

pœnam huius peccati, etiam bella sunt permissa.

12. Reliquæ peccati immanitates.

Sed si placet intueri statum anim Diabolo per peccatum subiectæ, pri oculis habeamus verba B. Isaiæ Abb Orat. 25. Sicut quando ab hoste capitur ciuitas, imagines prioris Regis euertit, leges condit, portas veteres claudit, nouas aperit &c. Sic etiam anima post suſceptum Baptiſma (*in aqua, vel remiſſionem peccatorum, nam latiſſimè ſumit nomen baptiſmatis hic Sanctus, abſolutione Sacramentali*) à diabolo expugnata, qui eam pro libidine ſua euertit, atq; vaſtauit; exturbata veri Regis imagine, ſuam erexit, fecitq; vt misera anima, ſæculi iſtius curis & ſolicitudinibus vacaret. *deſtruit itaq;*

hoſtis

hostis per peccatum, in anima gratiam Dei, quæ est veri Regis insigne, virtutes infusas, dona Spiritûs S. imò ipsum Regem verum in patibulum agit. ita enim B. Petrus Damiani serm. 48. fieri ex S. Paulo docet, atq; monet ne fiat. Vide ne rursus tibimetipsi crucifigas Filiũ Dei, & hostem tui habeas, rursus fabricans crucem, in qua crucifigatur ille, qui resurgens ex mortuis iam non moritur &c. Cùm enim eleuas te, & ambulas collo extento, caput Altissimi spinarum multiplicitate contorques. cùm ponis oculos tuos vt non respicias cælum, & voluptuosis carnis tuæ motibus moueris & traheris, durioribus clauis pedes Omnipotentis transuerberas: ab inferiori infers supplicium dum momentaneâ voluptate voluntatem Domini ex-

cludis. Cùm prosperaris in iniquitate, fælici cursu rerum, peccata peccatis cumulans, clauum ponis in illius dextra, quem de suis bonis persequi non desistis. Cùm verò abundantiori tristitiâ absorberis, & tuam impietatem pietati Dei præponderas, sinistram eius transfigis: & conceptum furorem, furore tuæ desperationis amplificas. Deniq; cùm præsumis defendere quod fecisti, lancearum ictum lateri Saluatoris intorques. *Hoc verò posito, subiungo decretum S. Gregorij lib. 2. in 1. Reg. cap. 1.* Rationis lex exigit, vt qui Conditorem persequitur, veniâ defraudetur. cuius prece illud peccatum indulgetur, quod in ipsum Indultorem committitur? Quis pro eo Omnipotentē Patrem obsecrat, qui coæternum vnigenitum in-
mor-

mortem damnat. *& lib. 2. in c. 3.* Peccare & de Dei misericordia præsumere, pelago eius Iustitiæ, est exponi.

CAPVT VI.

GRAVE IVGVM SVPER PÆNITENTES.

I. Quia sæpè fit pænitentia ludicra.

HOc punctum è parabola quampiam facilè percipiemus. Fingamus; Occidit quispiam nefarie & crudelissimè Regi potentissimo, ac suo maximo Benefactori, optimum ac dilectū unicè unicumq; Filium. Deprecatur. Pænitet me vehementer huius facinoris, o Rex optimè: & vt videas quàm pæniteat me vehementer, in satisfactionem, vnam tibi stipulam, vel paleam offero. O indignitas! illudit offenso qui taliter satisfacit. Sed,

Sed, annon etiam nos occidimus Christum Domini? & illum Christum? quid damus? quâ satisfactione dolorem testamur? vnius scilicet Oratiunculæ idq; tepidissimâ prolatione. Dicat rursus ille sicarius. Amo te mi Rex, & summè amo. Vis scire quantum? minùs certè quam hoc lutum, hanc bilem à me vomitu reiectam. nam mallem te mori & occidi ab aliquo, quàm vt mihi aliquis tollat hoc lutum: scilicet citiùs peccabo mortaliter, quàm auri, argenti, meæq; voluptatis iacturam patiar, iram & bilem meam deseram: & licet aliter hoc ore tenùs dicam, experire an non ita reipsâ faciam. Nemo mihi tollat meam bilem quam collegi contra inimicum: nemo persuadeat vt petenti propter te condonem: vt ad vetera amicitiæ iura redeam: & tamen te summè amo. Audite hæc cæli & obstupescite vehementer.

2. Sæpè

2. Sæpè inefficax propositũ.

Iam verò ad omnem dolorem qui peccata aboleat, requiritur propositum efficax de cætero non peccandi. Iratus est quispiam alteri, & proposuit irâ eum prosequi, en prodit se in effectu inefficacẽ propositi: deprecatur alter, hic non cedit; blanditur alter, hic durescit; satisfactionem ille spondet, hic abnuit. Agit ille per amicos, respuit. Memorat antiqua merita, ecce iste contemnit. At verò proposuit vitare peccatum, nemo ita vrget, nemo æquè solicitat, nemo luxcra, nemo vetera merita, damna futura, & pœnas proponit, sed occasio se minima offert, & ecce ab illo efficaci proposito abit. magis ergo sumus fidi in obsequio dæmonis cum præmio gehennæ, quàm in Christi famulatu cum mercede cæli! Miseros nos si dæmon Christo improperabit ut est apud

S. Cypr. O Christe non solùm dum peccabant, te mihi postponebant, sed etiam dum reconciliabantur tibi, nolebant attingere mensuram, ut eadem probarent se tibi efficaciter statuisse, quá mihi probârunt sua proposita. Proponit alter consequi dignitatem, quia efficaciter proponit; patitur repulsam, non cessat: elargitur suas opes in munera ob spem dubiam, comparat amicos, sustinet omnia. en quanta in illo firmum atque efficax propositum operatur! At hîc oppones, naturam esse pronam in malum, & parem naturæ consuetudinem, oppono etiam quod dixit S. Ioan. Clim. gr. 4. col. 11. Consuetudo plurimum valet, & cuncta ex ea pendent, eamq; sequuntur: omninò longè ampliùs valebit in bonis, cùm potentissimum habeat adiutorem Deum. an gratia inferior viribus quæ ad bonum datur?

3. Pæni-

3. Pænitentia debet esse digna.

Non dictum est, facitè fructus, Sed facite fructus dignos pænitentiæ. *Legem scripsit S. Apostolus Rom. 6.* Sicut exhibuistis membra vestra seruire immunditiæ, ita nũc exhibete membra vestra seruire iustitiæ in sanctificationem. *& ex his suam sententiam videtur formâsse S. Greg. hom. 10. in Euang.* Sciendum est quia quisquis illicita nulla commisit, huic iure conceditur vt licitis vtatur: sicq; pietatis opera faciat, vt tamen si voluerit, ea quæ sunt mundi non relinquat: at si quis in fornicationis culpam, vel fortasse quod est grauius, in adulterium lapsus est, tanto à se licita debet abscindere, quantò se meminit & illicita perpetrâsse. *Certè ille innocentissimus Pænitens Sanctus*

ctus Franciscus, vt de eo S. Bonau. vitæ cap. 50. Nemora replebat gemitibus, loca spargebat lacrymis, pectora manu tundebat &c. Nec malè, *quia vt S. Greg. ad S. Augustinum Episcopum Anglorum scripsit resp. ad interrog. 10.* Bonarum mentium est, ibi etiam aliquomodo culpam agnoscere, vbi culpa non est. *& S. Basil. docet in Psal. 29.* Non cuilibet animæ gaudium à Deo ingignitur: sed ei quæ peccatū suum vehementi luctu, & assiduâ lamentatione plorauerit, veluti si seipsum mortuum lugeat, qui sanè fletus postremò in gaudium vertitur. *Idcircò S. Bern. serm. in festo SS. Petri & Pauli.* Multi pænitentiâ ducti sunt sed infructuosâ, quoniam pænitentia eorum reprobata est, sicut & prior culpa. *Conijcio causam dum lego Tertull. lib. de pænit.*

Num

Num in coccino & Tyro. (*hoc est in purpura*) pro delictis supplicare decet. Cedò acum crinibus distinguendis, & pul uerem dentibus elimandis, & bisulcum aliquid ferri vel æris vnguibus repastinandis. Si quid ficti nitoris, si quid cocti ruboris, in labia aut genas vrgeat. præterea exquirito balneas lætiores, hortulani maritimiuè secessûs. adijcito ad sumptum. conquirito altilium enormem saginam, defecatam senectutem quamq; vini. Quis interrogârit, cur animæ largiaris? Deliqui dicito in Deum, & periclitor in æternũ perire, itaq; nunc pendeo & maceror, & excrucior vt Deum reconciliem mihi, quem delinquendo læsi! Itaque, &c.

4. Modus pænitendi durus.

Sic instituendam decet pœnitentiam

tiam S. Ambr. scribens ad lapsam cap. 8. Ergo tu hæc mecum cogitans, & mente retractans, proprij facti tui ipsa esto Iudex crudelior. Inprimis omnis cura vitæ huius interimenda tibi est, & quasi mortuam te existimans, sicut es, quomodo possis reuiuiscere cogita. Deinde lugubris tibi accipienda est vestis, & mens ac membra singula, dignâ castigatione punienda. Amputentur crines qui per vanam gloriam occasionē luxuriæ præstiterunt. Defluant oculi lacrymas, qui masculum non simpliciter aspexerunt. Pallescat facies quæ quondam viruit impudicè. Deniq; totum corpus incuriâ maceretur cinere aspersum, & opertum cilicio perhorrescat &c. *talem pænitentiam ab una delicatula persona exigit hic sanctus. tum addit:*
talis

talis vita, talis actio pœnitentiæ ſi fuerit perſeuerans, audebit ſperare, etſi non gloriam, certè pœnæ euacuationem. *O mi Deus, poſt tantam pœnitentiam nondum promittit gloriam hic S. Doctor. Sed & S. Cyprianus ſerm. de lapſis.* Lamentari eum putamus toto ex corde, ieiunijs, fletibus, & planctibus Dominum deprecari? qui epulis affluentibus paſtus, poſtridie cupiditates ſuas eructat. Qu hilaris ac lætus incedit, quomodo mortem ſuam defleat. Anima in quacunq; hora peccauerit morte morietur. Si quem de tuis charis mortalitatis exitu perdidiſſes, ingemiſceres dolenter ac fleres, facie incultâ, veſte mutatâ, ore deiecto indicia mœroris oſtenderes. Animam tuam miſer perdidiſti, & non acriter plangis, non iugiter ingemiſcis?

Qualia verò bona pro peccatis debe-mus præstare docet S. Greg. in 1. Re[g.] lib. 2. cap. 5. A peccatorum no-strorum tunc obligatione solu[i]-mur, cùm bona quæ pro eoru[m] impendimus absolutione, mal[is] admixta non sunt. *1. Reg. 7.* S[i] in toto corde vestro conuertim[i]-ni ad Dominum Deum, aufer[te] Deos alienos, liberabit vos d[e] manu Philistijm. Audiant erg[o] audiant, qui de manu Philistij[m] liberari desiderant. *Ibid. libro* [5.] *cap. 4.* Quid prodest confiteri fl[a]-gitia, si vocem confessionis no[n] sequitur pænitentia? Signum ve-ræ confessionis non est in or[is] confessione, sed in afflictione pænitentiæ. Facite dignos fru-ctus pænitentiæ. Confessionis ornatum non recipit sine fruct[u] afflictionis. *Marci 11.* Arbore[m] sine fructu maledixit.

5. Quos

5. Quos malè pænitet augent pænam.

Non leguntur Filij Heli Patri monenti obstitisse, non obiurgationes risisse: humiliati sunt, sed non verè; quid inde secutum? dicat S. Greg. lib. 1. in 2. Reg. cap. 1. Tanta fuit magnitudo culpæ illorum, vt & conuersionis momenta nō haberent, & à mortis suæ fouea nequaquam surgere possent. & qui iræ Dei pelagus biberant, in damnationis suæ cumulum haberent, non solùm pænam comissi sceleris, sed etiam vindictam contemptæ prædicationis. *Monuit S. Ephrem Paranesi 22.* Demus operam vt digna pænitentiæ opera agamus, ne duplicatū in his supplicium inueniamus, tanquam diuinam gratiā aspernantes, & beneficiorum ipsius

non recordantes. *quod scilicet no[...] bis præstet auxilia & tempus ad pa[...] nitendū. S. Hieron. in epist. ad Rom[...] cap. 12.* Sicut qui paulatim ar[...] cum intendit, tempus dat alter[...] vt fugiat: qui si fugere nolit tan[...] tò fortius sagittâ configitur, quantò maiori tempore arcûs intensio fuerat facta. *itâ plan[...] Deus quò diutiùs pænitentiam di[...] gnam expectat, eò seueriùs punit.*

6. Raros verè pænitet.

Ex allatis facilè intelligitur illu[...] S. Ambr. dictum libro 2 de pænit[...] quamuis & ipse se explicat. sic ib[...] inquit. Facilè inueni qui inno[...] centiam seruauerunt, quàm qui congruè egerint pænitentiam. An quisquam pænitentiam pu[...] tat, vbi acquirendæ ambitio di[...] gnitatis, vbi vini affusio, vbi ipsius culpæ coniugalis vsus? Re[...] nun-

nunciandum sæculo est, ipsi somno minùs indulgendũ quàm natura postulat, interpellandus gemitibus, interrumpendus suspirijs, sequestrandus orationib⁹, viuendum ita vt vitali huic moriamur vsui, seipsum homo abneget, & totus immutetur.

7. Quos pænitet debent vitam emendare.

Et in tantum ista vitæ mutatio requiritur, vt etiamsi peccata essent dimissa parùm prodesset. S. Bern. serm. 3 in Cant. Si dixerit mihi IESVS dimittuntur tibi peccata tua, nisi ego peccare desiero, quid proderit? Exui tunicam meam, si reinduero eam, quantùm profeci? si rursus pedes meos quos laueram coinquinauero, nunquid aliquid lauisse valebit? Sordens omni vitiorum genere diu

iacui in luto fecis, sed erit sine dubio recidenti deteriùs quàm iacenti. Deniq; qui me sanum fecit, ipsum mihi dixisse recordor. Ecce sanus factus es, iam amplius noli peccare, ne quid deterius contingat tibi.

8. Post pænitentiam peccare est grauiùs.

Et certè quid deteriùs contingit, ita enim Tertull. de pænit. Non leuiter in Dominum peccat, qui cùm æmulo eius diabolo pænitendo renuntiasset, & hoc nomine illum Domino subiecisset, rursus eundem regressu suo erigit, vt denuò maius dæmon recuperatâ prædâ suâ aduersùs Dominum gaudeat. Nonne, quod dicere quoque periculosum est, sed ad ædificationē dicendum diabolum Domino præponit?

Com-

Comparationem enim videtur egisse, qui vtrumq; cognouerit, & considerate pronunciasse eum meliorem, cuius se rursùs esse maluerit. ita qui per delictorum pænitentiam instituerat Domino satisfacere, diabolo per aliam pænitentiæ pænitentiam satisfaciat: eritq; tantò magis perosus Deo, quantò æmulo eius acceptus.

9. Pænitentia ad mortem dilata, dubia.

Iam etiam de illis qui ad mortem pænitentiam differunt, & confidunt se liberalibus testamentis, & assignatione Eleemosynarum consecuturos veniam, audiamus S. Saluianum lib. 1. ad Ecclesiam Qui à malis actibus tantùm morte discedit, non relinquit scelera, sed relinquitur à sceleribus, ac per hoc ne-

 cessi-

cessitate exclusus à vitijs, & tum puto peccat quando peccauerit (*id est quando cessat peccare quia non potest*) quia quantùm ad animum necdum desijt, qui adhuc velit peccare si possit. Non bonis itaque spebus innititur, qui ad hoc tantùm peccat in vita, vt peccatorum molem redimat in morte: & ideò se euasurum putat, non quia bonus sed quia diues sit; quasi verò Deus non vitam hominum quærit sed pecuniam, atque à cunctis malorum redimendorum spe agentibus accipere solos pro criminibus nummos velit, & corruptorum more Iudicum argentum exigat vt peccata vendat? *& post pauca*, Quòd si tanta fuerit ægrotorum incuria, vt valetudinis labem, *id est pœnitentiam*, vsq; ad vltimos dies trahant, quid dicam nescio:

quid

quid promittam penitùs ignoro. Reuocare ab inquisitione vltimi remedij periclitantes, durum & impium: spondere autem aliquid in tam sera cautione, temerarium. *S.Greg. hom. 12. in Euang.* Qui pœnitenti veniam spopondit, diem peccanti crastinum non promisit. ecce hunc ipsum diem in quo loquimur, ad inducias conuersionis accepim⁹. Orate ne fuga vestra fiat hyeme, aut in Sabbato, ac si apertè dicat. Videte nè tunc quæratis peccata vestra fugere, quandò iam non licet ambulare.

10. Peccatorum deliberatè admissorum difficilis venia.

Illud verò est admodùm terribile, quod idem S.Pater lib. 4. in Reg. c. 2. reliquit. Quibus peccata domi-

nantur, per se ab eorum iugo liberari nequeunt: nam sæpè ad Dominũ cum precibus veniunt, sed exaudiri non possunt. diuino siquidem iudicio cum ijs agitur, vt qui noluerunt mala vitare cùm possent, non possent vitare cùm volunt. & qui spontè incurrunt mala præcognita, fugere nõ possint experta. *Idem Pastoral. p. 1.* Hoc à præcipitatione lapsis, per consiliũ pereuntes differunt: quòd cùm à statu iustitiæ peccando concidunt, plerumq; simul & in laqueũ desperationis cadunt. *In quam rem seruit illud Tertull. lib. de pænit.* Quidam autem sic opinantur, quasi Deus necesse habeat etiam præstare indignis quod spopondit, & liberalitatem eius faciunt seruitium. Quosi necessitate indulget, ergo inuitus facit? *quod dici non potest. itaq; in*

spem

spem pænitentiæ non peccandum. *Exempla suggerit nō acceptatæ à Deo pænitentiæ S. Scriptura in Esau & Antiocho, & de hoc quidem 2. Mach. 9.* Orabat autem hic scelestus Dominum à quo non esset misericordiam consecuturus. *de Esau verò Heb.* 12. Non inuenit pænitentiæ locum, quanquam cum lacrymis inquisiuisset eam.

CAPVT VII.

GRAVE IVGVM SVPER OMNES.

I. Quia ad miserias nascimur.

SAnctus *Cyprianus lib. 1. de bono Patient. in proœm.* Omnes nos sumus destinati ad gemitus totâ vitâ. *S. Aug. Soliloq. cap 2.* Vita, mea vita fragilis, vita caduca, vita quæ quantò magis crescit, tantò magis decrescit: quantò magis

gis procedit, tantò magis ad mortem accedit. Vita fallax & vmbratica, plena laqueis mortis. Nunc gaudeo, statim tristor: nunc vigeo, iam infirmor: nunc viuo, statim morior: nunc felix appareo, statim miser: nunc rideo, iam fleo. Sicq; omnia mutabilitati subiacent, vt nihil vnâ horâ in vno statu permaneat. hinc timor, hinc tremor, hinc fames, hinc sitis, hinc calor, hinc frigus, hinc languor, inde dolor exuberat. Subsequitur his importuna mors, quæ mille modis miseros homines inopinatè rapit. Hunc necat febribus, illum opprimit doloribus: hunc consumit fames, illum sitis extinguit: hunc suffocat aquis, illum interimit laqueo. Illum perimit flammis, alium dentibus bestiarum ferocium vorat. Hunc tru-
cidat

cidat ferro, illum veneno corrumpit, alterum tantùm repentino terrore vitam finiri compellit. Et nunc semper omnia magna miseria: quia cum nihil sit certius morte, ignorat tamen homo finem suum. & cum se stare putat, colliditur, & perit spes eius. *& hæc mala ipsi peccatis nostris cumulamus.*

2. Si non affligamur, male agitur nobiscum.

S. Greg. 9. epist. 39. Ego Abel esse non suspicor, qui Cain non habuerit *& 6. epist. 27.* ego fidenter dico, quia minus piè vivis, si minùs persecutionem pertuleris. *S. Ambr. in Psal. 118.* Fortassè cùm persecutionem non patimur, tanquam condemnati habemur. *S. Chrysost. hom. 29. in epist. ad Hebr.* Si flagellat Deus

omnem filium quem recipit, qui non flagellatur sine dubio non est in numero filiorum. *Idem in Psal. 125.* Quemadmodum semina opus habent imbribus, ita nos lacrymis: & quemadmodum terra opus habet vt aretur & proscindatur, ita anima fidelis pro ligone indiget tentationibus & afflictionibus, ne producat malas herbas, vt eius molliatur durities, nè nimiùm efferatur & exiliat. nam terra quoq; nisi diligenter colatur, nihil boni producit. *S. Greg. 23. moral. 15.* Electis suis ad se pergentibus Dominus, huius mundi iter asperum facit.

3. Omnibus inimicus insidiatur.

Bern. serm. 1. de S. Andr. Habet nequissimus ille laqueos, habet

&

& iacula, vtpotè callidissimus venator hominum, solùm sitiens sanguinem animarum. Alios telis appetit maliciosæ cuiuslibet suggestionis, & in eis vulnerat multos, quibus tenuis est patientia: alios voluptatibus irretire laborat, & in his includit multitudinem copiosam illorum qui in terra repunt, aut volitant iuxta eam. *his commouetur appetitus, qui velut effrenos equos emittit passiones, his autem misera anima passim in præceps vehitur ac rapitur. S. Ambro. lib. de Isaac & anima cap. 8.* Mali equi, iracundiâ, concupiscentia, timor, iniquitas, interdum ipsi equi inter se dissident, & se inuicem inpediunt, *& viam salutis nobis difficillimam reddunt. Hinc S. Aug. lib. 2, contra Iulian. cap. 10.* Sine peccato semper essemus, si sanaretur hoc malum.

concupiſcentiæ repugnantis legi mentis noſtræ.

5. Omnes ſe debent abnegare.

Lucæ 9. Dicebat autem ad omnes. Si quis vult venire poſt me, abneget ſemeipſum. *S. Tho. opuſc. 18. de perfect. aſſerit abnegationem ſui ipſius eſſe de neceſſitate ſalutis. & Guilelm. Eſtius cap. 8,* Non conſilij ſunt verba hæc, ſed præcepti, omnes enim tenentur velle venire poſt Chriſtum ſemetipſos abnegare, crucem ſuã tollere, ita Chriſtum ſequi: in quantum autem hoc non facimus, peccamus.

6. Prædeſtinatio Dei occulta.

S. Bern. ſerm. 37. in Cant. Conſilium hoc poſuit tenebras latibulum ſuum, & ſermo abſcon-

ditus

dictus à nobis, ita vt nemo ſciat, ſi dignus ſit amore vel odio. (S. Aug. ſoliloq. cap. 28. Omnes nos quaſi pannus menſtruatæ, de maſſa corrupta & immunda venientes, maculam immunditiæ noſtræ, in frontibus portamus. Quare mundi eſſe non poſſumus niſi tu Domine mundaueris, qui ſolus es mundus. Mundas autem de nobis Filijs hominum eos in quibus tibi complacuit habitare, quos ab inacceſſibilibus profundis ſecretis iudiciorum incomprehenſibilium ſapientiæ tuæ, ſemper iuſtorum licet occultorum, ſine eorum meritis prædeſtinaſti ante mundum, vocaſti de mundo, iuſtificaſti in mundo, & magnificas eas poſt mundum. Non omnibus autem hoc facis, quod admirantur tabeſcentes omnes ſapientes terræ.

Et ego Domine hoc considerans expauesco & obstupesco de altitudine diuitiarum sapientiæ & scientiæ tuæ, ad quam ego non pertingo, & incomprehensibilia iudicia iustitiæ tuæ, quoniam ex eodem luto, alia quidem vasa facis in honorem, alia verò in contumeliam sempiternā. Quos igitur tibi elegisti de multis in templum sanctum tuum ipsos mundas, effundens super eos aquam mundam, quorum nomina numerumq́; tu nosti, qui solus numeras multitudinē stellarum, & omnibus eis nomina vocas: qui etiam scripti sunt in libro vitæ, qui nequaquam perire possunt: quibus omnia cooperantur in bonum, etiam ipsa peccata, (*quia post illa feruentiores euadunt.*) Cùm enim cadunt, non colliduntur: quia tu supponis ma-

manum tuam, custodiens omnia ossa eorum, vt vnum ex eis non conteratur. Attamen mors peccatorum pessima, illorum inquam, quos, antequam faceres cælum & terram, secundùm abyssum multam iudiciorum tuorum occultorum, semper autem iustorũ, præsciuisti ad mortem æternam: quorum dinumeratio nominum, & meritorum prauorum apud te est, qui numerum arenæ maris dinumerasti, & dimensus es profundum abyssi, quos reliquisti in immunditijs suis, quibus omnia cooperantur in malum, & ipsa etiam oratio vertitur in peccatum, *quia scilicet cum peccatis peragunt.* vt si etiam ad cælos vsq; ascenderint, & caput eorum nubes tetigerit, & inter sydera cæli collocauerint nidum suum, quasi sterquilinium in fine perdentur.

7. Signa prædestinationis non in omnibus reperiuntur.

Si vis ad vitam ingredi serua mandata. *Mandata verò omnia colligit in duo, amorem scilicet Dei & proximi prior in eo consistit vt non peccemus, & benefaciamus: & de hoc iam egimus non vno loco superiùs, posterior, vt diligamus omnes, etiam inimicos, idq; purè propter Deum. qui amor non adeò frequens est. S. Greg. hom: 38. in Evang.* Si quis quemlibet amat, sed propter Deum non amat, charitatem non habet, sed habere se putat. At quomodo amici & inimici propter Deum acquirendi sunt? *interrogat S.Chrysost. orat. in Kalend. & respondet.* Si non amicitias illas colligamus, vnde pecunias corripere, conuiuia agitare, imperia consequi poterimus sed illos

los prosequamur, qui mentem nostram moderari, præcipere honesta, peccantes increpare, delinquentes arguere, supplantatos erigere, consilio ac precibus opem ferre, & ad Deum adducere possunt. *Vnde, si inimicus tibi prosit ad salutem, imò prodest, quia saltem tibi mundum amarum reddit, ama illum. In quam rem facit monitum B. Laur. Iustin. de casto connub. cap. 6.* Nunquam sine patientiæ exercitio caritas esse solet. *& de contemptu mundi cap. 19.* Flagelli eruditio cum patientia, indubium prædestinationis agnoscitur esse præsagium. *Siquidem* per multas tribulationes oportet intrare in regnum cælorum. *Oportet crucem tollere. Sed quid sit ferre crucem? Respondet S. Basil. instit. Mon cap. 3.* Paratum esse ad mortem pro Christo & mortificare

tificare membra quæ sunt super terram, & pro nomine Christi libenter ferre omne discrimen, hoc est tollere crucem suam. *& hoc quidem ad dilectionem Dei spectabat.*

8. Etsi habuerimus signa prædestinationis, sumus incerti de Perseuerantia.

Multos in via salutis præcesserunt Publicani & Meretrices. Sed hoc verbis S. Chrysost. hom. 40. ad pop. eloquamur. Quid Manasse deterius! Deum tamen propitium habere potuit. Quid Matthæo deterius? & constitutus est Apostolus. Quid Paulo miserius? sed constitutus est, Euangelij præco. quot tales alias vis videre mutationes & quondam gestas & quotidie occurrentes? *S. Greg. in Iob lib. 25. cap. 7.* Occultum iudicium

quod

quod piè super nos iusteq́; disponitur, quomodo alij perdunt quod tenere videbantur, & alij accipi quod alij ex meritis perdunt. vt & qui stare videntur humano iudicio, iam in conspectu Iudicis stent. Quis enim hominum æstimare potuisset? Iudam viuendi sortem, etiam post ministerium Apostolatûs, amittere: & quis, contra crederet latronem causam vita in ipso articulo mortis inuenire?

9. Iudicium Dei rigidum.

S. Chrysost. in illa verba Apost. salutate Priscam. In illo die magno, non solùm de his quæ nos peccauimus, sed & de his ob quæ in alios sententiam tulimus, omninò iudicabit nos Deus, & quod sæpè naturâ leue peccatum est, hoc graue & insondonabile fit,

sit, dum peccans alium iudicat. Fortè non satis claret quod diximus, igitur clariùs dicemus. Peccauit aliquis & alium idem committentem peccatum condemnauit, is in die illo valdè amaro non illam pœnam luet quam peccati natura exposcit, sed maiorem quàm duplicem, vel triplicem. *atqui teste eodem S. Patre lib. 1. de compunct. cordis.* Ab hoc vitio neq; sæculi homines, neq; Monachorũ vllum facilè inuenies liberum.

10. Pauci saluantur.

Quòdsi attendamus paucitatem saluandorum, quis non percelletur? Esdras lib. 4. cap. 18. qui licet non oraculum sonet diuinum magnam tamen habet authoritatem, & à non paucis SS. Patrum ad firmanda dicta adducitur. Quomodo interroga-

rogabis terram & dicet tibi, quo-
niam dabit terram multam ma-
gis, vnde fiat fictile, paruum au-
tem puluerem vnde fiat aurum:
sic & actus præsentis sæculi. Mul-
ti quidem creati sunt, pauci au-
tem saluabuntur. *& cap. 9.* Re-
spondi & dixi, olim locutus sum
& nunc dico, & postea dicam.
quoniã plures sunt qui pereunt,
quàm qui saluabuntur, sicut mul-
tiplicatur fluctus super guttam.
*Ad priorem locum videtur respexis-
se S. Macarius hom. 15.* Quemad-
modum aurum à copiosa arena
dilutum inuenitur, suntq; grana
exigua instar milij, sic quoq; ex
multis pauci sunt probati. *Ad po-
steriorem S. Aug. serm. 32. de ver-
bis Domini.* Aream video, & gra-
na quæro, & vix videntur grana
quando area trituratur: sed ven-
turum est vt ventiletur. Pauci er-
go

go qui saluantur in comparatione multorum periturorum. *Sed vtrumq́ confirmabit apud Baron. ad ann. 976. S. Nilus Abbas ubi asserit ex decem millibus, vix vnum saluari, & hanc fuisse doctrinam SS. Basilij, Chrysostomi, Ephrem, Theodori studitæ, imò & Apostoli ipsius, nec non S. Euangelij. Quia sicut nunc misericordia Dei vltrà modum apparet, ita se ostendet seueritas in iudicio. S. Bern. in epiph. serm 1.* Sicut benignitas, *in Natiuitate Christi* apparuit vltra omnem spem, vltrâ omnem æstimationem: Similem expectare possumus iudicij districtionem. *Dom. 1. post Octau. Epiph. serm. 1.* Veniet non expectantibus tanquam reuertens à nuptijs, tanquam potens crapulatus à vino, verè ebrius & immemor miserationũ suarum. tunc enim quantum

tum ad illos obliuiſcetur miſereri Deus, veniet in ira & indignatione tanquam furibundus. *& de verbis, vidi Dominum ſerm.* 2. Non diſcernet inter glebas, qui diſcreuit inter ſtellas? examinabit certè argentum, qui ipſum quoque aurum probauit, & reprobauit. *& de hac re omnes præmoniti videmur, cùm nobis dictum.* Niſi abundauerit iuſtitia veſtra pluſquàm ſcribarũ & Phariſæorum, non intrabitis in Regnum cælorum. *Atq; ita paucos ſaluari ſuo illo tempore SS. Patres credebant quos S. Nilus adduxit, quando inter Christianos maxima feruebat ſanctimonia, quotus demum his corruptiſſimis temporibus euadat gehennam? Auſus eſt illis ſæculis Tertullianus Scapulæ viro Gentili, ita Chriſtianorum producere ſanctitatem.* Nos, quos ſacrilegos exiſtimatis,

ne in furto vnquam deprehendistis, nedum in sacrilegio: aliunde sumus noscibiles, quàm de emendatione vitiorum pristinorum, *in quibus iacebamus quando eramus Ethnici. quis hoc nostro sæculo possit Iudæis aut Hæreticis obijcere?* Quod aliud negotium, *id est crimen,* Christianus, nisi suæ sectæ? quem incæstum, quem crudelem tanto tempore nemo probauit. Pro tanta innocentia, pro tanta probitate, pro iustitia, pro pudicitia, pro fide, pro Deo viuo, cremamur. *& Apologet. c. 39. ita Ethnicos alloquitur.* Dilectionis operatio notam nobis maculit penes quosdam, vide inquiunt, quàm se diligunt, & pro alterutro mori sint parati. *& rursus.* Non priùs *apud Christianos* discumbitur quàm Oratio ad Deú prægustetur; editur quantum esu-

eſurientes capiunt; bibitur quantum pudicis eſt vtile; ita ſaturantur vt qui meminerint, etiam per noctem adorandum ſibi Deum; ita fabulantur vt quæ ſciuerunt Deum audire &c. *At nos S. Bernardus ſi videret fortè in illa erumperet, in quæ ſuo prorupit æuo.* Non eſt niſi amor turpis in hoc ſæculo, neq; fides ſecura, quia omnia quæ eius ſunt contaminantur ſuperbiâ, auaritiâ, cupiditate, & luxuriâ. Receſſit enim lex à Sacerdotibus, iuſtitia à Principibus, conſilium à Senioribus, Religio à Clericis, reuerentia à ſubditis, amor caſtitatis à virginibus, pudicitia à coniugatis. *Neq; hæc de Gentilibus dixit: vt illa blandientium ſibi explicatio ſuffocetur. paucos ſcilicet ſaluari, quia licet Chriſtiani plurimi euadant, multò tamen plures Gentilium pereant.*

certè & S. Bernardus de Christianis dixit. & Saluianus lib. 3. de gubern. Quid aliud cunctorũ negotiantium vita, quàm periurium? quod aliud Curialium, quàm iniquitas? quid aliud officialium, quàm calumnia? quid aliud militantium, quàm rapina? De Christiano nobis nomine blandimur, cùm vtiq; hoc ipso magis per nomen Sacratissimum rei simus, qui à sancto nomine discrepamus. Nam & ideò plus sub Religionis titulo Deum ludimus, quia positi in religione Christiana peccamus.

11. Demum sequitur æternitas.

Iam finita omnia, transijt mundus, transijt vitæ nostræ via: æternos annos qui nos manent aut semper felices, aut semper maledictos ex-

pen-

pendamus. Nam hîc tandem omnibus consistendum: & vbi constiterimus, ibi semper erimus. erimus semper. Quid nam hoc semper? tamdiu, quamdiu Deus erit Deus. & hoc pro vno mortali crimine! & in omni suppliciorũ genere! in omni! Eheu miseri in perpetuũ miseri! sine fine miseri! Mille, & mille, & mille transeunt anni, de supplicijs, de sensu doloris decessit nihil. O æternitas! Cogito mille annos, cogito mille millies annos, tot annorum milliones cogito, quot arenulæ in vniuersa terra, guttæ in mari, quot puncta in firmamento inscribi possunt, nihil cogitaui. finiti ad infinitum nulla proportio. O æternitas! o æternitas! Quis par est ferendis æternis ignibus? Fumus tormentorum eorum ascendet in sæcula sæculorum. Quis est hic qui dicit? quid hoc? in sæcula sæculorum?

Quamdiu Deus existet, quamdiu anima immortalis viuet. O finis sine fine! o mors omni morte grauior, semper pati tantos cruciatus qui necare possint, nec mori posse. Præclusa omnis via, omnis spes si in orcum decidisti. Apoc. 9. In diebus illis quærent homines mortem, & non inuenient eam: desiderabunt mori & mors fugiet ab eis. *Quia vt S. Greg. 4. Moral. 44.* Iustum est vt qui in suo æterno peccauit contra Deum, in Dei æterno puniatur. *& 5. Moral.* Cuius vita mortua fuit in culpa, eius mors semper viuit in pæna. cruciatur & non extinguitur. moritur & viuit. deficit & subsistit. finit semper & fine caret. *Æternitas, est duratio semper præsens, & stabilis immutabilitas successione carens. Est vnũ perpetuũ hodie. Est æuum æuorũ quod non interit, sed eodem modo sem-*

semper se habet. Est status cuius totum est esse simul. Est axis immobilis, circa quem voluitur rota huius temporis. est circulus cuius centrum vbiq; circumferentia nusquam. Hic ergo mihi si peccaui, & non egi condignam pœnitentiam, in pœnis decurrendus: Si egi bene, in gaudio tenendus. in hoc axe consistendum, & vel in lætitia inenarrabili, vel in tormentis quæ intellectus non capit. Quamdiu? semper. Quando finietur? Nunquam. Ignibus vretur miser, & semper tolerabit; & semper futura tormenta metuet, & finem nunquam sperabit. O vitam mortiferam! O mortem immortalem. Isai 66. Vermis eorum non morietur & ignis non extinguetur. *S. Aug. lib. de spiritu & litera cap. 56. cit. à Granat. in Duce pecc.* Peccata delegentur, rei punientur, & hoc totum perennè: quisquis enim

ad tormenta ibit ampliùs non exibit, dolor combustionis eos foris cruciabit, pæna cæcitatis intùs obscurabit. *Quid ageres nunc pro salute tua Iuda Iscarioth, si tot annorum tibi daretur spatium ad pœnitendum, quot tu o peccator annis peccas? Vereor nè tibi occinat e Isai 14.* Infernus subter te conturbatus est, in occursum aduentus tui suscitabit tibi Gygantes. Omnes Principes terræ, *illius scilicet maledictæ*, surrexerunt de solijs suis: omnes Principes Nationum. vniuersi respondebunt & dicent tibi. Et tu vulneratus es, sicut & nos, nostri similis effectus es. detracta est ad inferos superbia tua, concidit cadauer tuum. subter te sternetur tinea, & operimentum tuum erunt vermes. *Et tu Cain qui antiquissimus es in supplicijs, quotam æternitatis partem*

[illegible]soluisti? Nullam, nullam. nulla hic prima, nulla ultima, infinita est. lamentaris illis verbis Iob 16. Collegit furorem suum in me, & comminans mihi infremuit contra me, hostis meus, terribilibus oculis intuitus est: aperuerunt super me ora sua, & exprobrantes percusserunt maxillam meam, satiati sunt pœnis meis. Conclusit me Deus apud Iniquum, & manibus impiorum tradidit me. Ego ille quondam opulentus repente contrit⁹ sum, tenuit ceruicem meam, confregit me, posuit me quasi in signũ, circumdedit me lanceis suis, conuulnerauit lumbos meos, non pepercit & effudit viscera mea: concidit me vulnere super vulnus, irruit in me quasi gygas. *Et tu formosè Absolon, & tu Consultissime Achitophel, & tu voluptuose*

Epulo quando finietis vestra p[illegible]cia? Iob 19. eiulat quisq; vestrûm. Destruxit me vndiq; & pereo, & quasi euulsæ arbori abstulit spem meam. iratus est contra me furor meus, & sic me *Deus* habuit quasi hostem suum. Simul venerunt latrones eius, *dæmones*, & viam sibi fecerunt per me, & obsederunt in gyro tabernaculum meum. Fratres meos longè fecit à me, & noti mei quasi alieni recesserunt à me, dereliquerunt me propinqui mei, & qui nouerant me obliti sunt mei. *Sed iam oculos leuemus in cælum: audiamus quid inde ad nos veniat.* Nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ Deus præparauit diligentibus se. *Sed quid si oranti pro nobis alicui sancto. ibidem dicitur. Ierem. 10.* Tu ergo noli orare pro populo hoc, & ne assu-

[aff]ƒ[er]amas pro eis laudem & orationem, quia non exaudiam in tempore clamoris eorum ad me, in tempore afflictionis eorum. Quid eſt quòd dilectus meus in domo mea facit ſcelera multa? *& cap. 14.* Noli orare pro populo iſto in bonum, cùm ieiunauerint non exaudiam preces eorũ, & ſi obtulerint holocautomata non ſuſcipiam ea. *& c. 15.* Hæc dicit Dominus qui ad mortem, ad mortem: & qui ad gladium, ad gladium: & qui ad famem, ad famem: & qui ad captiuitatem, ad captiuitatem. *Miſericordiam, Miſericordiam Domine. Verùm conuertamur quam primum ad Dominum noſtrum. Scindamus corda noſtra in fletu & planctu, induamur ſacco & cilicio: emendemus in melius quæ male egimus. multæ eſt miſericordiæ Dominus, ſed non differa-*

feramus. Apoc. 10. Et Angel[us] quem vidi stantem super mar[e] & terram, leuauit manum su[am] ad cælum, & iurauit per Viuen[tem] in sæcula sæculorũ qui cre[a]uit cælum & ea quæ in eo sunt, terram, & ea quæ in ea sunt. Quia tempus non e-rit ampliùs.

AD MAIOREM DEI GLORIAM, ET SANCTISSIMÆ EIVS MATR[IS] SINE MACVLA CONCEPTÆ.

S. Ephrem serm. de vita ac morte vniuscuiusq́ꝫ.

Et ista omnia nouimus ac scimus: quod[que] grauius est, spontè interim peccamus: [et] propterea nullam à Deo veniam consequ[i]-mur, quia non ex ignorantia sed scienter er-ramus. Scripturas quidem Sacras audim[us] & collaudamus, sed quæ dicuntur non faci-mus. Quare hortor & obsecro vt non so-lùm auditores simus, sed & factores.

F I N I S.